

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

II) Kongl. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd.

LANDSHÖFDINGE-EMBETETS

UTI

SÖDERMANLANDS LÄN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅREN

1856—1860.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Södermanlands län, som innefattar hela provinsen Södermanland, med undantag af Sotholms, Svartlösa och Öknebo härad, eller det så kallade Södertörn, som hör till Stockholms län, *gränisar* i norr till Mälaren och Westmanland, i öster till Stockholms län och Östersjön, i söder till Östergötland och Östersjön, samt i vester till Nerike och Hjelmaren.

Länets *areal*, i afseende hvarå fullt tillförlitliga uppgifter ännu icke finnas att tillgå, beräknas dock i allmänhet till ungefär 66 kvadratmil, deraf omkring 59 utgöras af land samt 7 af vattendrag.

Inom länet äro belägna sex *städer* med egen jurisdiktion, nemligen: Nyköping, Strengnäs, Thorshälla, Eskilstuna, Mariefred och Trosa, samt en *köping*, Malmköping, som i judicielt hänseende lyder under Willåttinge Häradsrätt. Det är vidare indeladt i fyra *fögderier*, af hvilka det första omfattar Jönåkers, Rönö och Hölebo härad, det andra Oppunda och Willåttinge, det tredje Öster- och Vester-Rekarne samt det fjerde Åkers, Daga och Selebo härad. Hvardera häradet utgör ett *länsmansdistrikt*, med undantag af Oppunda härad, som är fördeladt på trenne länsmansdistrikter.

I afseende å lagskipningen är länet indeladt i tvenne *domsagor*, nemligen Konungadömet, omfattande första och andra, samt Lifgedinget, omfattande tredje och fjerde fögderierna.

I kyrkligt hänseende tillhör länet Strengnäs *stift* och indelas uti 90 *kyrkosocknar* och 59 *pastorater*, fördelade på 10 *prosterier*, som dock icke öfverallt sammanfalla med länsindelningen.

Så väl i judicielt som administratift hänseende förekomma åtskilliga *oregelbundenheter*, hvilka från äldre tider ännu kvarstå, så att nemligen:

hela Ärja socken samt delar af Åkers och Strengnäs socknar, ehuru belägna inom Åkers härad, lyda under Selebo häradsrätt;

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-18.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Innevånare.....	3.
3. Näringar.....	5.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	9.
5. Kameralförhållanden.....	11.
6. Politi.....	12.
Tab. Litt. A. Influtne Stats- och Riksgäldsmedel.....	12.
Tab. Litt. B. Offentliga sjukvårdsanstalternas utgifter.....	13.
Tab. Litt. C. Nyköpings sjöfart.....	15.
Tabellbilagor	19-28.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	19.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	19.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	19.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	20.
Tab. N:o 5. Rofdjur.....	20.
Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur.....	20.
Tab. N:o 7 A. Grufvor, bergverk, bruk, fabriker och manufaktur- inrättningar samt handtverkerier å landsbygden år 1860...	21.
Tab. N:o 7 B. Bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar samt handtverkerier i städerna år 1860.....	22-24.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverier och skjutsning, 1856-1860	25.
Tab. N:o 9. Sjöfart och handel, år 1860.....	25.
Tab. N:o 10. Hemman och jordlägenheter å landet, tomter och jordar i städerna m.m. år 1860.....	26.
Tab. N:o 11. Laga skiften åren 1856-1860.....	27.
Tab. N:o 12. Sparbanker.....	27.
Tab. N:o 13. Fattigvård.....	28.

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

II) Kongl. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd.

LANDSHÖFDINGE-EMBETETS

UTI

SÖDERMANLANDS LÄN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅREN

1856—1860.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Södermanlands län, som innefattar hela provinsen Södermanland, med undantag af Sotholms, Svartlösa och Öknebo härad, eller det så kallade Södertörn, som hör till Stockholms län, *gränisar* i norr till Mälaren och Westmanland, i öster till Stockholms län och Östersjön, i söder till Östergötland och Östersjön, samt i vester till Nerike och Hjelmaren.

Länets *areal*, i afseende hvarå fullt tillförlitliga uppgifter ännu icke finnas att tillgå, beräknas dock i allmänhet till ungefär 66 kvadratmil, deraf omkring 59 utgöras af land samt 7 af vattendrag.

Inom länet äro belägna sex *städer* med egen jurisdiktion, nemligen: Nyköping, Strengnäs, Thorshälla, Eskilstuna, Mariefred och Trosa, samt en *köping*, Malmköping, som i judicielt hänseende lyder under Willåttinge Häradsrätt. Det är vidare indeladt i fyra *fögderier*, af hvilka det första omfattar Jönåkers, Rönö och Hölebo härad, det andra Oppunda och Willåttinge, det tredje Öster- och Vester-Rekarne samt det fjerde Åkers, Daga och Selebo härad. Hvardera häradet utgör ett *länsmansdistrikt*, med undantag af Oppunda härad, som är fördeladt på trenne länsmansdistrikter.

I afseende å lagskipningen är länet indeladt i tvenne *domsagor*, nemligen Konungadömet, omfattande första och andra, samt Lifgedinget, omfattande tredje och fjerde fögderierna.

I kyrkligt hänseende tillhör länet Strengnäs *stift* och indelas uti 90 *kyrkosocknar* och 59 *pastorater*, fördelade på 10 *prosterier*, som dock icke öfverallt sammanfalla med länsindelningen.

Så väl i judicielt som administratift hänseende förekomma åtskilliga *oregelbundenheter*, hvilka från äldre tider ännu kvarstå, så att nemligen:

hela Ärja socken samt delar af Åkers och Strengnäs socknar, ehuru belägna inom Åkers härad, lyda under Selebo häradsrätt;

några mantal af Gryts socken i Daga härad höra både i judicielt och kameralt hänseende till Willättinge härad;

några hemman inom Öfver-Enhörna socken höra med sin kyrkliga förvaltning till Ytter-Enhörna och tvertom; ¼-dels mantal i Dunkers socken jemte några torp höra i kyrkligt hänseende till Ärila socken och i judicielt till Öster-Rekarne härad;

af Hyltinge socken hör ⅔-dels mantal i kyrkligt hänseende till Gryts socken och i judicielt till Daga häradsrätt;

af Westra Wingåker är ½ hemman beläget inom Askers socken och härad af Örebro län;

Bärbo socken, belägen inom Jönåkers härad, är annex till Råby församling, belägen inom Rönö härad;

Wrena socken, belägen inom Oppunda härad, utgör annex till Halla församling af Jönåkers härad; och att af Klosters och Fors sammanslagna församlingar, hvilka med Eskilstuna stad utgöra gemensamt pastorat, är den förstnämnda belägen inom Öster-Rekarne och Fors inom Vester-Rekarne härad.

Länet företer i öfrigt en rik och särdeles vacker omvexling af, till en stor del skogbeväxta, höjder, bördiga dalar samt större och mindre sjöar. Den från Nerike, vid Hjelmarens södra strand inkommande, 2 till 300 fot höga bergås, som i ostlig och nordvestlig rigtning genomlöper länet till Södertörn, utgör begränsningen emellan Hjelmarens och Mälarens, å ena, samt Östersjöns vattensystemer, å andra sidan. Mot norr utskjuter den några breda och skogiga förgreningar, af hvilka den betydligaste, eller Kjula-åsen, skiljer de största, till denna del af länet hörande vattendrag, Åkers- och Ärla-åarne, som utfalla den förra i Mälaren och den senare i Hjelmaren. Öster- och Vester-Rekarne härader, belägna på vestra sidan af Kjula-ås, men på hvar sin sida om Eskilstuna å, genom hvilken Hjelmaren utfaller i Mälaren, äro hufvudsakligen en stembunden slätt, som likväl genomskäres af mindre utgreningar så väl från nämnde ås som från den för länets vattendrag bestämmande jordhöjden. Åkers och Selebo härader, belägna öster från Kjula-ås, omvexla med dalar, skogsbackar och åsar inåt landet, mera branta berg mot Mälaren samt större och mindre bergåsar vid södra gränsen, men kunna likväl, enär bergen endast på få ställen uppnå 300 fots höjd, i allmänhet räknas till slättland.

Från södra sidan af förstnämnde vattendelare utgå äfven flera, mera och mindre betydliga förgreningar, åtskiljande otaliga dalgångar och sjöar, de senare till en del af ganska betydlig utsträckning och synnerligen oregelbundne. En af dessa förgreningar, hvilken följer Trosa-ån genom Daga härad och sedermera utgör gränsen emellan Rönö och Hölebo härader, fortlöper till hafvet, men de mera vestliga armarne, som genomstryka Oppunda och Willättinge härader, stanna emot Nyköpings-åns vidtutgrenade vattendrag. Söder och sydvest om dessa framlöper den mera betydliga och storartade Kolmårds-åsen, som skiljer detta läns dalgångar från Linköpings läns nordliga, mot Bråviken sluttande dalsträckningar.

Till denna del af länet hörer, jemte Daga härad, hela Konungadömet domsaga, deraf Oppunda härad, som är beläget mot gränsen af Nerike, har betydliga slätter och temligen vidsträckta, men föga kuperade skogstrakter. Willättinge deremot, likasom Rönö och Hölebo härader, jemte det till Lifgedingets domsaga hörande Daga härad, äro, särdeles det förstnämnda, mera kuperade, och Jönåkers härad äger i de söder belägna Björkviks, Kila och Tunabergs socknar samt en del af Lunda och Stigtomta socknar rik skogstillgång, med mera och mindre kuperade trakter, men den återstående delen af detta härad är öfvervägande slättland.

Af ofvannämnde hufvudsakliga utlopp för länets många sjöar, är Nyköpingsån det betydligaste, hvars flodområde, ett bland de större i riket, upptager en areal af 24 qvadratmil, eller ungefärligen ⅓ af hela länet.

Å slättbygden, äfvensom de skogsrikare socknarnes äldre slätter, är den rådande *jordmånen* stark och bördig lera, dock förekommer den inom Oppunda härad samt vissa delar af Mälarebygden mera och mindre uppblandad med sand. I de egentliga skogstrakterna deremot är skogslera, lättjord och mojord öfvervägande, likväl ej utan omvexling med bättre lera.

2. Innevånare.

Enligt bilagde tabell N:o 1, utgjorde folkmängden enligt mantalslängden vid 1860 års slut å landet Tab. N:o 1. 113,149, i städerna 12,381, eller tillsammans 125,530 personer.

Då folkmängden vid 1855 års slut, enligt då upprättade mantalslängder utgjorde: å landet 111,037, i städerna 11,036 eller tillsammans 122,073 personer, har folkmängden följaktligen under ifrågavarande femårsperiod ökats med 3,457 personer, eller 2,83 procent. Af denna tillökning belöper sig emellertid endast 2,112 på landet, men deremot 1,345 personer på städerna. Tillväxten på landet uppgår således endast till 1,90 proc., men i städerna till 12,09 proc. Vid jämförelse med förhållandet under föregående qvinvennier till och med 1831 visar det sig, att folkökningen varit nära lika. Enligt hvad föregående underdåniga femårsberättelser innehålla, har nemligen tillväxten af folkmängden utgjort: under tidskiftet 1831—1835 3,2 procent, 1836—1840 2,8 proc., 1840—1845 3,3 proc., 1845—1850 1,22 proc. *), 1850—1855 2,5 procent. Här af vill det visserligen synas, som under femårsperioden 1845—50 tillökningen varit betydligt mindre, än under föregående och efterföljande perioder, men då någon antaglig förklaringsgrund till ett sådant förhållande icke förefinnes, saknar det icke sannolikhet att, på sätt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uti sin underdåniga berättelse för åren 1848—1850 jemväl antydt, folkmängden vid 1845 års slut blifvit, genom något misstag, för högt uppgifven.

Enligt den af Statistiska Central-Byrån i sin underdåniga berättelse, Andra afdelningen sidan 9, intagna öfversigt af procentiska folkmängdstillväxten från och med 1816 till och med 1855, har nativitetsöfverskottet, hvad detta län beträffar, för hvarje qvinvennium varit efter procentberäkning betydligt större än den verkliga folktillökningen, ett förhållande, som, enär några utvandringar till främmande länder icke under tiden ägt rum, uppenbarligen häntyder på öfvervägande afflyttningar till andra orter inom riket. Att hufvudstaden ärligen från länet erhåller ett ganska betydligt antal tjänstefolk är en gammal erfarenhet, men äfven den omständighet, att ägare af större egendomar fortfarande lägga under eget bruk allt flera hemman, som förut varit brukade af åboer, men hvilka, då tillfället att få arrendera jord sålunda minskas, på andra orter söka sitt uppehälle, torde i någon mån förklara nyssberörde förhållande.

Vid jämförelse emellan folkmängden och länets areal, som efter afdrag af vattenytan beräknats till 59 kvadratmil, visar sig, att länet i medeltal är befolkadt med endast 2,127 personer på kvadratmilen, ett medeltal, som visserligen är dubbelt större, än medeltalet för hela riket, men likväl betydligt understiger den relativa befolkningen i åtskilliga andra län, såsom Malmöhus, Blekinge samt Göteborgs och Bohus län.

Folklynnet företer, såsom uti nästföregående underdåniga berättelse blifvit omförmäldt, icke någon provinsial egenhet, dock utmärker sig ännu befolkningen i Östra och Westra Wingåkers samt Österåkers socknar för särskilda seder och bruk, hvilka likväl så småningom lyckats komma i förgätenhet, äfvensom genom egna klädedrägter, hvilka äfven hufvudsakligen af ekonomiska skäl alltmera afläggas. Den förmedlande karakter, som utmärker Södermanlands allmoge, gör honom till lynnet godmodig och förklarar hans obenägenhet för rättegångar. Af Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministerns Embetsberättelse för åren 1857 och 1858 visar sig, att antalet civila tvistemål, som vid domstolarne gjorts anhängige, fortfarande varit i detta län, i förhållande till folkmängden, lägre än i något annat. Af antalet tvistemål, som vid domstolarne inom länet varit anhängige, belöpte sig år 1857 ett på 291 personer och år 1858 ett på 290 personer, då deremot för hela riket förhållandet visade sig vara år 1857 ett på 86 personer och år 1858 ett på 77. Vid jämförelse med de län, som med Södermanlands äga ungefärligen lika stor folkmängd, visar sig, att af alla instämde tvistemål kom

	år 1857:	år 1858:
i Södermanlands län ett på	291 personer, ...	ett på 290 personer,
» Stockholms » » »	90 »	» » 99 »

*) Denna uppgift är hemtad ur Statistiska Central-Byråns underdåniga berättelse, Andra afdelningen sid. 9.

		år 1857:		år 1858:
i Örebro län ett på	82 personer,	ett på	65 personer,	
» Gefleborgs » » »	65 »	» »	48 »	
» Kronobergs » » »	167 »	» »	157 »	
» Hallands » » »	107 »	» »	92 »	
» Blekinge » » »	68 »	» »	53 »	

Hvad *folkbildningen* beträffar, är det utan tvifvel svårt att under en så kort tidrymd, som fem år, bemärka något väsentligt framåtskridande, men att densamma är stadd i ständig utveckling och går i jemnbredd med bildningen inom andra orter i riket, lider intet tvifvel. Om de i hvarje socken sedan flera år tillbaka inrättade folkskolor till en början icke förmådde utöfva det gagn, som med dem åsyftats, fordrar dock rättvisan det erkännande, att dessa skolor i allmänhet med allt mera nit och värme omfattas, och att de således, i den mån insigten om behovet och nyttan af dessa undervisningsanstalter blir hos folket allmän, skola allt bättre lyckas att uppnå sin bestämmelse. Att inom åtskilliga församlingar inrättats *sockenbibliothek*, som äfven af allmogen anlitas, må här anföras såsom bevis på ett äfven hos denna folkklass vaknadt större kunskapsbegär.

Då bildning och sedlighet utan tvifvel stå i ett nära kausalförhållande till hvarandra, följer af det föregående, att *sedligheten* hos folket äfven befinner sig i framåtskridande. Men så vidt sedligheten uppenbarar sig i människornas yttre handlingar, kan det i vår tid med skäl sägas, att icke blott bildningen, utan äfven en annan, af folkbildningen oberoende eller åtminstone icke direkt föranledd omständighet i det hänseendet verkat särdeles fördeles fördelaktigt, om ock endast på ett negativt sätt. Det omätliga *bruket af rusgifvande drycker*, som ännu för ett tiotal af år tillbaka var så allmänt och som icke blott underhöll en grof råhet i allmänna lifvet, utan äfven var en orsak till grof brottslighet, har lyckligtvis på senare tider betydligt aftagit. De lyckliga följderna deraf på samhällslefnaden visa sig äfven ständigt vid alla folksammankomster, som i allmänhet numera, i motsats till förhållandet i förra tider, aflöpa i stillhet och lugn utan alla, den allmänna ordningen störande, uppträden.

Det lyckliga förhållande, som förut är vordet omförmäldt i afseende å tvistemälens relativa antal, företer sig äfven vid jmförelse emellan de för brott och förseelser anklagade och dömda personer, å ena, samt folk mängden å andra sidan. Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministerns Embetsberättelser innehålla nemligen, att

	1854:	1855:	1856:	1857:	1858:
i hela länet kom en sakfälld på.....	171	165	163	216	199 personer,
i hela riket » » »	86	88	88	88	91 »
i Södermanlands län å landet »	362	395	433	426	674 »
i » » i städerna	28	24	22	36	25 »

Under det således brottsligheten bland befolkningen å landet under omförmälde fem år betydligt minskats, synes den deremot i städerna vara i tilltagande. Då emellertid, enligt hvad nedanstående tabell utvisar, de gröfre brottens antal så väl å landet som i städerna icke obetydligt nedgått, afser omförmälde tillökning af sakfällda personers antal i städerna hufvudsakligen mindre förseelser och öfverträdelser af polisförfattningar. För svårare, i allmänhet urbota brott, sakfällda personer utgjorde

	på landet:	i hela länet:
1854	57	95,
1855	37	92,
1856	47	81,
1857	20	46,
1858	21	45.

Dessa siffror, hvilka äro betydligt lägre, än de som i senast afgifna underdåniga berättelse uppgifvas för föregående år, häntyda på ett fortgående aftagande af brottsligheten.

Härmed öfverensstämman äfven uppgifterna om häktade personer; hvilkas antal betydligt nedgått emot förhållandet under nästföregående femårsperiod. De utgjorde nemligen år 1851: 416, 1852: 426, 1853: 371, 1854: 323, 1855: 272, 1856: 212, 1857: 179: 1858: 173: 1859: 213, 1860: 177.

Utom tvenne inom länet bildade *jägaregillen*, hvilka några gånger hvarje år anställa målskjutningar, finnas å landet inga föreningar till öfning i vapnets bruk; men deremot hafva här i staden och Eskilstuna bildat sig *skarpskyttekorps*, för hvilka Eders Kongl. Maj:t i nåder förordnat Öfverbefälhafvare.

Å flera af de större egendomarne finnas sedan äldre tider tillbaka icke blott boningshusen utan äfven ladugårdsbyggnaderna uppförda af sten och äfven under de senare åren hafva på några ställen, företrädesvis i Rekarnebygden, der skogstillgången är ringare, pryddiga ladugårdshus blifvit byggde af gråsten. I öfrigt begagnas till boningshus timrade byggnader, flertalet täckta med tegel, och äfven ladugårdarne äro vanligen timrade; dock har på senaste tider någon större sparsamhet i timrets användande börjat göra sig gällande, så att åtskilliga uthusbyggnader numera uppföras af korsvirke och bräder. Till taktäckningsämne å ladugårdshusen begagnas allmänast halm.

3. Näringar.

A) och B) *Jordbruk och Boskapsskötsel*. Åkerbruket är fortfarande den af länets näringar, som frambringa de värderikaste alstren, lenmar sysselsättning och uppehälle åt det största antalet personer och utgör följaktligen den egentliga källan för länets fortgående förkofran. Det gamla tvåskiftesbruket får alltmera gifva vika för ett mer eller mindre genomfördt cirkulations- eller vaxelbruk, hvilket å de större egendomarne numera kan anses utgöra det rådande brukningssättet. Fodertillgången har härigenom utan tvifvel icke obetydligt ökat, och jordbrukaren söker alltmera att genom en ökad odling af artificiella foderväxter komma till en bättre proportion emellan höafkastning och sädesproduktion. än under föregående tider varit förhållandet.

Ehuru till följd af cirkulations- och vaxelbruket, som med hvarje år vinner i omfattning, samt betydliga uppodlingar af mindre fruktbar jord, produktionen af vårsäd och företrädesvis hafre väsentligt ökat, utgör dock ännu höstsädet icke blott den värdefullaste afkastningen af jorden, utan äfven till mängden den betydligaste sädesskörden. Af höstsäd odlas hvete med mycken fördel och produktionen deraf kan med säkerhet beräknas till 60,000 tunnor. Medelafkastningen af råg kan godt antagas till 250,000 tunnor, men af vårsäd af alla slag knappast högre än till 150,000 tunnor. Af rotfrukter odlas företrädesvis potatis, deraf skörden i medeltal torde kunna uppskattas till 200,000 tunnor, men äfven morötter och rofvor till icke obetydligt belopp.

Utsädet på ett tunnland beräknas i medeltal till 20 kappar af hvete, 24 kappar af råg, 1 tunna korn, 1 tunna blandsäd, 1½ tunna hafre, 28 kappar ärter och 7 tunnor potatis. Om man beräknar medelafkastningen på tunnlandet till 8 tunnor af höstsäd, 6 tunnor af vårsäd, 30 tunnor af potatis, skulle efter ofvan antagna sädesproduktion den jord, som användes till odling af spannmål och potatis, utgöra 70,416 tunnland, hvartill ytterligare torde kunna läggas 1,000 tunnland för odling af andra rotfrukter, så att den odlade jorden sålunda skulle uppgå till 71,416 tunnland, ungefärligen motsvarande 25 tunnland med säd och rotfrukter besädd åker på hvarje af länets 3,324 mantal.

De bättre och ändamålsenligare redskap och maskiner, hvarmed omtanken och uppfinningsförmågan ständigt riktar jordbruksnäringen, tillegna sig de förmögnare landtbrukarne inom länet hastigt och på flera af de större egendomarne arbeta redan lokomobiler vid trösk-, qvarn- och sågverk. Tröskning med slagor torde näppeligen numera hos någon verklig jordbrukare förekomma vid andra tillfällen, än då man vill använda halmen till taktäckning.

Detta län är nog lyckligt, att sällan träffas af några svårare *missväxter*. Att en i allmänhet förmånlig jordmån härtill i icke ringa mån bidrager, är otvifvelaktigt, men medgifvas måste äfven, att jordbruket inom detta län redan uppnått en ståndpunkt, som gör det mindre beroende af missgynnande väderleksförhållanden. Under den femårsperiod, som denna berättelse omfattar, har väl skörden ett år, 1859, utfallit under medelmåttan, men lemnade dock äfven nyssnämnde år öfverskott utöfver provinsens eget behof.

Det i senast afgifna underdåniga berättelse omförmälde företag, som åsyftade att genom sänkning af Långhalsens, Hallbosjöns och Yngarens vattenytor vinna omkring 5,859 tunnland och 16 kappland till odling tjenlig jord, har redan år 1857 blifvit fulländadt. Detta omfattande och till sina följder viktiga arbete har likväl medfört oberäknade kostnader till ganska betydligt belopp, härledande sig dels deraf, att arbetslönerna och priset på materialier under tiden hastigt ökades med 50 procent, dels ock derifrån, att på flera ställen förekommit arbeten, särdeles bergsprängningar, uppgående i kostnad till dubbla beloppet af det, som i den fastställda arbetsplanen varit beräknadt. Den verkliga kostnaden kan likväl ännu icke uppgifvas, emedan åtskilliga liquider äro beroende på rättegång, och utbrytningen af jord från de hemman, som vunnit jord, men hvilkas ägare eller innehafvare icke velat deltaga i sänkingskostnaden, ännu icke hunnit verkställas. Emellertid anses vinsten af företaget lyckligtvis så betydlig, att den fullt uppväger alla kostnaderna.

Boskapsskötseln fortfar att af landtmannen omfattas med stigande omtänka och intresse. Saknaden af statistiska uppgifter rörande beloppet af de ladugårdsprodukter, som från länet afsättas, gör det omöjligt att ens approximativt beräkna ladugårdens afkastning, men om man besinnar, hvilken rikedom af viktualier landvägen tillströmmar hufvudstaden från Södermanlandssidan, och derjente tager i betraktande, huru de vidsträckta kuster, som beröra Mälaren och Östersjön, större delen af året sjöledes utföra sina produkter, samt slutligen, hvilken betydlig del häraf användes inom provinsen för en talrik och i allmänhet välmående befolkningens eget uppehälle, så måste man finna grundadt skäl till den slutsats, att Södermanlands län utmärker sig på ett ganska fördelaktigt sätt genom en högre drifven afkastning äfven af ladugårdens alster.

På sätt i föregående underdåniga berättelse är vordet omförmäldt, finnas kreatur af ren eller blandad utländsk race endast på större egendomar till något större antal. Endast i den mån tillfälle kan beredas allmogen att få sina afvelsdjur utan större kostnad korsade med racedjur, kan man vänta en förbättring af racen hos allmogens husdjur. De flera beskällare af bättre beskaffenhet, som finnas å de större egendomarne, torde för sådant ändamål dertill sällan upplåtas. Inom Öster- och Vester-Rekarne härader har emellertid år 1859 bildat sig en förening, som har till syfte, att åstadkomma en förbättring af allmogens kreatur, och för enahanda ändamål hafva, efter kontrakt emellan Kongl. Stamholländeri-Styrelsen och länets Hushållnings-Sällskap, tvenne, kronan tillhörige, tjurar af Ayrshire-race blifvit stationerade inom Oppunda härad.

För befrämjandet af en förbättrad race af arbetshästar har sedan år 1850 en inom länet bildad Förening verkat sålunda, att den inköpt hingstar af dels oblandad Norsk och dels s. k. Ottenby-race, och öfverlätit dem åt enskilde personer emot en fixerad köpeskilling, som under vissa år amorteras, och förbindelse att hålla dem tillgänglige till betäckning för ett bestämdt pris. Föreningens bemödande har ock krönts med den framgång, att flera unghästar, fallne efter föreningens hingstar, blifvit vid Hushållnings-Sällskapets landbruksmöten prisbelönade. Äfven från Strömsholms stuteri utskickas fortfarande några hingstar, som, stationerade i olika trakter af länet, mycket begagnas äfven till betäckning af allmogens stökreatur.

För landbrukets och dit hörande näringars utveckling och förkofran verka i öfrigt länets *Hushållnings-Sällskap* och de i häraderna bildade 8 särskilda *Hushållnings-gillena* med lika mycket nit som framgång. Genom tillvägbringandet af nyttiga inrättningar, meddelandet af för jordbrukaren värderika upplysningar samt utdelandet af belöningar för ådagalagd skicklighet i husslöjd och jordbruksarbeten samt för utmärktare husdjur, hafva så väl sällskapet som gillena, hvar inom sin ort, förmått att ej blott framkalla ett lifvigare intresse

för landtmannanärningar i allmänhet, utan äfven rigta uppmärksamheten på de förbättrade methoder, som vetenskapen och erfarenheten uppdagat.

Under Hushållnings-Sällskapets inseende står *Landbruksskolan* vid Wäderbrunn, hvilken läroanstalt underhålls dels af dertill anslagne statsmedel, dels ock af räntan utaf, under Sällskapets förvaltning stälde, donationsmedel. Denna inrättning har numera blifvit så till vida utvidgad, att 16 lärningar af allmogens barn der erhålla fri undervisning, som fortgår i tvenne år och är så inrättad, att 8 lärningar årligen derifrån utgå. Tillverkningen af redskap är numera obetydlig, sedan dylika tillverkningar kunna erhållas lika goda och äfven billigare från de bruk och verkstäder, der åkerbruksredskap i större mängd förfärdigas.

Då de årligen upprättade markegångstaxorna kunna anses upptaga medelpriset å dagsverken och landtmannaprodukter, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett obehöfligt att här intaga dessa pris.

C) *Skogshushållning*, jemte D) *Rofäljurs utödande*. Skogshushållningen har, så vidt den afser enskilda hemmans skogar, efter afgifvandet af senaste femårsberättelse icke väsentligen förändrats. Vål egnas deråt fortfarande mera uppmärksamhet, och vid användandet af skogsprodukter iakttages större sparsamhet, i den mån det stegrade priset å desamma ger åt skogarna ett ökad värde; men om ock insigten om behovet och nyttan af en förbättrad och på beräkning af framtida återväxt grundad skogsvård blifvit något mera allmän, har den dock hittills föga förmått visa sig verksam för införandet af en på sådane grunder fotad hushållningsmethod. Deremot fortgår indelning till traktuggning af sådane boställsskogar, som dertill lämpa sig, och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tilltror sig fortfarande kunna vitsorda det förhållande, att boställsskogarne i allmänhet vårdas bättre än de enskilda.

Inom länet finnas 3:ne kronoparker *) och 8 häradsallmänningar, hvilka, med undantag af Daga härads allmänning, hvilken är på häradets socknar fördelad, stå under jägeribetjeningens tillsyn och vård samt äro dels indelade till traktuggning, dels under arbete dertill, utom de trakter, som, beväxte med endast ungskog, blifvit från all anuan afverkning, än hjälpvallring, tills vidare eller på bestämd tid fridlyste.

Kronoparkerna stå naturligtvis under kronans omedelbara disposition, och den årliga afverkningen Tab. N:o 4. å dem under femårsperioden finnes angifven å bifogade tabell N:o 4, hvilken äfven utvisar det årliga afverkningsbeloppet från häradsallmänningarne. Orsaken dertill, att afverkningen å de senare år 1860 så betydligt öfverstiger de föregående årens, härleder sig derifrån, att huggning å Vester-Rekarne härads allmänning, som förut varit ställd under förbud, nyssnämnde år ånyo börjats.

I det föregående har blifvit omförmäldt, att länets Hushållnings-Sällskap utöfvat en gagnande verksamhet äfven genom tillvägbringandet af nyttiga inrättningar. En sådan anstalt är *Skogvaktare-skolan* vid Skogshall i Ärila socken, hvilken den 1 Oktober 1860 började sin verksamhet. Den underhålls dels med statsbidrag, dels ock hufvudsakligast af årliga anslag från Hushållnings-Sällskapet. Skolans ändamål, enligt reglementet, är att genom meddelande af nödiga kunskaper och erforderlig öfning, samt genom invänjande till lydnad, ordning och redbarhet bilda praktiskt duglige skogvaktare. Med skolan är derjemte förenad en *plantskola* för uppdragande af skogsträd och alla andra trädslag, som i orten kunna trifvas och med fördel odlas. För hvarje lärokurs, som börjar hvarje år den 1 November och fortgår ett år, antagas, efter styrelsens pröfning, minst 4 och högst 6 frilärningar, tillhörande länet. Betalande lärningar från detta och andra län emottagas äfven, så långt lokalens utrymme medgifver, emot en afgift af 300 R:dr R:mt för hvarje årskurs. De hittills utgångna lärningarne hafva utan svårighet erhållit anställningar, och det finnes tillräcklig anledning att hoppas, att i den mån skolans verksamhet hinner att fullständigare utvecklas, densamma skall på ett tillfredsställande sätt motsvara sitt goda ändamål.

Sedan längre tid tillbaka har, till följd af derom länets innevånare emellan träffad öfverenskommelse, utbetalts premier för dödandet, utom skallgång, af vargar och lodjur med 30 R:dr för varg och 20 R:dr för

*) Råbyheds kronopark har under femårsperioden tillkommit, jemlikt Kongl. Brevet den 1 Maj 1858.

lodjur. Vid nytt sammanträde med länets innevånare den 26 Juli 1857, upplifvades den äldre öfverenskomelsen, hvarjemte beslöts, att belöningar jemväl skulle utdelas med 3 R:dr för hvarje råf, som utom skallgång fälldes under tiden från den 15 April till den 1 Oktober, samt med 50 öre för sådane roffoglar, som i Jagtstadgan omförmålas. Premierna förskjutas af jagtkassan som sedermera ersättes genom utdebitering på hvarje socken, som i föreningen deltagar. Beloppet af utbetalde sådane premier har utgjort: år 1856: 62 R:dr 13 öre, 1857: 263 R:dr 94 öre, 1858: 244 R:dr 50 öre, 1859: 756 R:dr, 1860: 954 R:dr, summa 2,280 R:dr 57 öre.

Sådane uppgifter, som enligt tabellerna N:o 5 och 6 i förslaget skulle lemnas, är Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för närvarande icke i tillfälle att meddela.

E) *Bergs- och brukshandtering* samt F) *Fabriker, manufakturver och handverk*. *Bergsrörelsen*, hvilken för länet ingalunda saknar betydelse och vikt, har idkats med ungefärligen samma framgång, som under nästföretgående femårsperiod.

Förhållandet i afseende å malmuppföring och jernförädling åren 1855 och 1860 utvisar följande jämförelse:

	1855:	1860:
Malmuppföring.....	50,801 Skæ,	46,806 Skæ T.v.,
Tackjernsblåsning	21,347 »	25,000 » »
Gjutgodstillverkning.....	14,368 »	4,595 » B.v.,
Stångjernssmide	12,014 »	18,180 » »
Jernmanufakturssmide	3,870 »	8,265 » »

Under ifrågavarande tidrymd hafva följande anläggningar af större betydelse ägt rum, nemligen:

Tunafors valsverk i Klosters socken åren 1858 och 1859 anlagdt i stället för derstädes förut varande stångjernsbruk, samt

det af Herr Direktör Munktell år 1860 med betydlig utsträckning anlagda jerngjuteriet Klosters ström.

Vid Tunabergs koppargrufva tillgodogöres fortfarande något garkoppar, som 1860 utgjorde endast 13 Skæ 7 Læ 15 æ; hvarjemte samma år derstädes åstadkommits 18 Skæ kopparsmide.

Bruken, med undantag af de mindre, mot gränsen af Östergötland belägna, hvilka erhålla en del af sitt bränmaterial derifrån, drivas i öfrigt hufvudsakligen med egna skogstillgångar, och endast för tillverkning af spik förekommer användning af stenkol.

Den egentliga *fabriksrörelsen* är icke utaf någon synnerlig betydelse. Utom tre stycken pappersbruk och ett krutbruk förekommer endast en inrättning, som sysselsätter ett större antal arbetare, nemligen det nära härintill staden belägna Hargs bomullsspinneri med dertill hörande kemiska blekeri, hvars tillverkningsvärde år 1860 uppgick till 543,520 R:dr, eller 85,163 R:dr 50 öre högre än år 1855.

Under förra femårsperioden minskades antalet *handtverkerier*, men deremot hade gerningsmännen och deras arbetare vunnit en icke ringa tillökning. Förhållandet under förevarande femårsperiod är alldeles motsatt. Om deremot handtverkare med verkstäder och gerningsmän med deras arbetare sammanräknas, visar det sig vid jämförelse med uppgifterna för år 1855, att hela antalet af dem, som sysselsätta sig med handtverksarbeten på landet, utgjorde år 1855: 953 personer och år 1860: 994 personer, så att handtverkspersonalen under fem år således vunnit en tillökning af endast 41 personer.

Den närbelägna hufvudstaden är naturligen den hufvudsakligaste afsättningsorten för alla slag af tillverkningar, men äfven till Norrköping, Örebro och Westerås afsättes deraf icke obetydligt. Då emellertid rigtningen af transporten är i så väsentlig mån beroende af kommunikationsmedlens beskaffenhet, blir derutaf en gifven följd, att rigtningen af redan under anläggning varande och framdeles ytterligare blifvande jernvägar i det hänseendet kommer att utöfva ett afgörande inflytande.

Utom en på senare tid i Eskilstuna anlagd *teknisk skola*, finnas inom länet inga särskilda humanitets- och bildningsanstalter för arbetare. Väl äro vid de större bruken inrättade skolor, der bruksarbetares barn

erhålla undervisning, men denna sträcker sig vanligen icke utöfver det kunskapsmått, som i de allmänna folkskolorna inhemtas.

Endast en ringa del af befolkningen sysselsätter sig med binäringar. Dit kunna hufvudsakligen hänföras:

a) *Fiske*. Så väl för Trosa stad som befolkningen i skärgården utgör saltsjöfisket ett hufvudsakligt näringsfång. De många vattendragen i länets inre delar erbjuda äfven rika tillfällen att idka fiske såsom binäring, och i den mån intresset därför hinner framkalla en mera vårdande omtänka med hänseende till fiskets utöfvande, skall deraf utan tvifvel kunna hemtas ganska stora fördelar;

b) *Jagt*, som icke skulle förtjena att bland binäringar upptagas, derest icke innevånarne i skärgården af skäl- och sjöfogelsjagten hemtade någon biförtjenst. I öfrigt idkas jagten mindre med hänseende till den nytta, villebrådet lemna, än för det nöje, jägaren derigenom bereder sig;

c) *Biskötsel*, som på senare tider börjat ådraga sig större uppmärksamhet, men likväl ännu ganska obetydligt idkas; samt

d) *Handaslöjd*, hvilken hufvudsakligen inskränker sig till förfärdigandet för eget behof af åkerbruksredskap samt väfnader. Inom Westra Wingåkers och Österåkers socknar tillverkas ännu väfnader, företrädesvis vadmal, till afsalu.

Tabellen N:o 7 innehåller närmare redogörelse för de till förevarande titel hörande näringar.

Tab. N:o 7.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) *Landskommunikationer*. Bifogade tabell N:o 8 redogör för längden och beskaffenheten af de allmänna vägarne inom länet. Det gäller i allmänhet om vägarne inom detta län, att de äro fasta och väl underhållna, men flerstädes besvärade af svåra backar. Sedan 1858 hafva dock vidsträckta undersökningar, som ännu till en del fortgå, företagits för uppgörande af plan och kostnadsförslag till utjemnande af sådana vägar, som, med hänseende till den snart fullständigt färdiga jernvägen genom länet, kunna anses för den allmänna rörelsen företrädesvis vara af vigt. Tab. N:o 8.

De vägarbeten, som under perioden blifvit fulländade, äro: omläggning af allmänna landsvägen emellan Krokeks och Gefle gästgifvaregård, uppgående sammanlagdt till något öfver en mil och hvarför kostnaden uppgått till 39,926 R:dr 10 öre; anläggning af en ny väg emellan hamnplatsen Oxelösund och Stjernholms säteri samt omläggning af vägen deremellan och Nyköping, utgörande 1 $\frac{1}{4}$ mil, och hvilket arbete kostat 31,717 R:dr 50 öre; omläggning af landsväg för undvikande af de s. k. Wammelbackarne emellan Ramsta och Flens gästgifvaregårdar, derför kostnaden uppgått till 6,192 R:dr, samt omläggning af ett stycke sockenväg för en kostnad af 1,146 R:dr, jemte några andra förbättringar af mindre beskaffenhet.

Åtskilliga broar ombyggas årligen, utan att några anteckningar deröfver blifvit förda, så att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande är beröfvad möjlighet att meddela upplysning om deras antal och kostnaden för dessa arbeten. Här må dock anmärkas, att tvenne större broar, de s. k. Wrena och Täckhammars broar, hvilka till följd af sjön Långhalsens sänkning måst ombyggas, blifvit af föreningen för denna sjösänkning, till större delen utan någon kostnad för de brobyggnadsskyldige, helt och hållet ombyggde.

De uppgifter, som enligt tabellformuläret N:o 8 bordt meddelas, angående utgångne skjutshästar, är Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke i tillfälle att lemna för den femårsperiod, som nu är i fråga. Antalet gästgifvaregårdar, inberäknade de i städerna, utgör emellertid 55 stycken.

Den för länet viktigaste tilldragelse under ifrågavarande qvinquennium är ovedersägligen Rikets Ständers vid 1856 och 1857 årens riksdag fattade beslut, att *vestra stambanan* af statens jernvägar skulle från hufvudstaden dragas genom det inre af Södermanland emot Katrineholm och derifrån fortgå genom Nerike till Westergötland. Denna jernvägsbyggnad lider snart till sin fullbordan, och de ännu oberäkneliga följderna

deraf på provinsens näringslif, dess utveckling och förkofran skola säkert visa sig hastigare, än man i allmänhet väntar. Men den upplifvade och stegrade näringsfliten skall snart finna rörelsen åter otillräcklig, derest denna, genom jernvägen, som oemotståndligt drager all rörelse i sitt graumskap med sig, endast ledes i en enda rigtning. Det skall derföre utan tvifvel snart finnas nödvändigt, att en jernbana, utlagd i endast en rigtning, korsas af andra banor, på det industriens alster må lättare och hastigare kunna söka sin väg till de orter, dit efterfrågan naturligen lockar dem. En sålunda underlättad möjlighet för varuutbyte utgör ett nödvändigt vilkor för en liffigare handelsrörelse, som åter å sin sida är den mäktiga häfstängen för näringsarnes förkofran och utveckling i någon högre grad. Ehuru, beklagligtvis, den tid måhända ännu icke kan anses ligga nära, då korsande jernbanor, för så vidt de skola med statsmedel byggas eller understödjas, kunna ifrågakomma att anläggas, anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande likväl icke olämpligt att, i en angelägenhet af ifrågavarande viktiga beskaffenhet, redan uti denna underdåniga berättelse, fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på den stora fördel, som skulle beredas den allmänna rörelsen genom anläggandet af en korsande jernbana från hamnplatsen Oxelösund genom midten af länet mot Arboga eller Westmanland. Nämda hamnplats, belägen $1\frac{1}{2}$ mil härifrån staden, ligger nära hafsbandet och är derföre hela året, med afbrott af vanligen endast 14 dagar, tillgänglig för navigation, men lemna likväl fullt skydd mot alla vindar och har tillräckligt djup med särdeles god ankarbotten. Vigten af denna hamnplats har först på senare tider blifvit rätt insedd och föranledt anläggandet af väg dit, men sedermera har rörelsen, som detta kommunikationsmedel gjort möjlig, varit i ständigt stigande. Dess belägenhet emellan Stockholm och Norrköping, hvilka båda städer under en lång tid af året äro stängda från hafvet, gör den lämplig till uthamn för dem båda, och sammanbunden med Arboga eller Westmanland, skulle den för dessa orter jemväl blifva af oberäknelig nytta. Att fortsättningen af vestra stambanan från Katrineholm till Norrköping för den allmänna rörelsen må vara af ännu större betydenhet, torde icke kunna bestridas, men hvad nyttan för detta län särskildt beträffar, skall den omförmälda korsande banan säkert äga företräde.

Postbefordringen och kronobrefbäringen, i afseende hvarå några förändringar under femårsperioden icke ägt rum, verkställes, den förra dels af dertill anslagne hemman och dels med gästgifvareskjuts eller ock efter beting, och brefbäringen, der sådan kommer i fråga, af dertill indelade hemman, men inom Oppunda härad emot betalning.

B) *Sjökommunikationer* Södermanlands län, såsom på trenne sidor omgifvet af segelbara vatten, har således flera tillfällen till sjökommunikationer. Fraktfart idkas äfven så väl på Östersjön som Mälaren. Utom de ångbåtar, hvilka gå från Stockholm till Westerås, Arboga och Örebro, och hvilka anlöpa åtskilliga af länets hamnar, funnos vid femårsperiodens slut fyra ångbåtar, hvilka underhöllo direkt kommunikation emellan Stockholm och Nyköping samt emellan Stockholm och Thorshälla.

Sedan en postexpedition blifvit under den tid, denna berättelse omfattar, inrättad vid Björnlunda i Daga härad, funnos vid periodens slut 7 *postkontor* och 3 *postexpeditioner*, äfvensom uti alla länets städer, med undantag af Trosa och Thorshälla, *telegrafstationer* då voro inrättade.

Tab. N:o 9. C) *Sjöfart och handel*. I afseende å antal och beskaffenhet af befintliga fartyg och båtar samt antalet personer, som hafva handel till lefnadsyrke, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst åberopa bilagde tabell N:o 9. Sjöfarten är i det hänseendet af ganska stort värde för länet, att den så betydligt underlättar afsättningen af dess rika tillgångar, men såsom en särskild näringsgren för länets innevånare är den af föga betydenhet. Tabellen rörande sjöfarten utvisar ock, att år 1860 funnos endast 34, landet tillhörige båtar om tillsammans 495 lästers drägtighet, och att besättningen å dem utgjorde blott 56 man. Varustransporterne ombesörjas också hufvudsakligast af ångbåtar.

Under ifrågavarande femårsperiod hafva endast 3:ne *sjöskador* veterligen timat å länets kuster och inre farleder. Den 17 Oktober 1859 blef jakten Charlotte, om 19 lästers drägtighet, tillhörig Kofferdi-Kaptenen

Isak Öberg och förd af Skepparen J. P. Petersson vid Oxviksholmarne påseglad af ångfartyget Louise med den påföljd, att båten genast gick till botten, der den ännu qvarligger, men besättningen räddades. Under periodens sista år strandade vid Oxelösund slupen Josephina från Norrköping och förd af Skepparen Johan Alfred Hartzell samt lastad med tegel. Besättningen räddades, men fartyget och större delen af lasten gick förlorad. Samma öde träffade under snötjocka en mindre, med tackjern lastad, segelbåt vid grannskapet af Lappehamn i Hjelmaren. Fartyg och last befinna sig ännu i sjunket tillstånd, men besättningen räddade sig i en mindre båt.

Handeln bedrivnes dels uteslutande med landtmannavaror, dels ock af handlande i öppna salubodar med alla slag af köpmannavaror. Antalet handelsbodar på landet, som 1855 utgjorde 29 stycken, har vid femårsperiodens slut nedgått till 25. Flertalet af dessa äro belägna inom Oppunda härad, der större delen af befolkningen har 4 à 5 mil till närmaste stad. Handeln med landtmannavaror är inom nämnde härad företrädesvis liflig, och allmogon inom Westra Wingåkers socken drifver med sådane varor vidsträckt rörelse.

Utom i städerna höllos vid periodens slut en gång i månaden särskilda *torgdagar* å dertill anvisade platser i Westra och Östra Wingåkers, Julita, Malms, Floda, Bettna och Björnlunda socknar.

De hufvudsakligaste afsättningsorterna utom länet äro Stockholm, Norrköping, Örebro, Arboga och der ofvan belägna bergslag.

Vid femårsperiodens slut idkades å 3 ställen minuthandel med *bränvin* och å 17 ställen utskänkning deraf. Flertalet af dessa försäljningsrättigheter tillhöra Oppunda härad, hvaremot inom Öster- och Vester-Rekarne härad icke finnes någon minuthandel med eller utskänkning af bränvin.

5. Kameralförhållanden.

Under den tid, som förevarande berättelse afser, hafva 21 stycken qvarnverk, $\frac{1}{4}$ -dels hemman och 3 stycken lägenheter blifvit skattlagde, med af Kongl. Kammar-Kollegium fastställd ränta, hvarjemte 23 lägenheter och 13 stycken hemmansdelar om $2\frac{1}{4}$ -dels mantal blifvit skatteköpte, hvaremot 3 stycken qvarnar raserats.

Underdånigst bilagde tabell N:o 10 utvisar i öfrigt befintlige hemman till antal och beskaffenhet; Tab. N:o 10. äfvensom den lemna upplysning om förhållandet med tomter och jordar i städerna.

I afseende å *skiftesverket* och dermed sammanhängande *hemmansklyfningar*, förekommer under ifrå Tab. N:o 11. gavarande tidskifte ingenting egentligen anmärkningsvärdt. Af tabellen N:o 11 inhemtas, att antalet fastställda laga skiften endast obetydligt öfverstiger deras antal under nästföregående femårsperiod. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes senaste femårsberättelse innehåller ingen uppgift om den skiftade jordarealen, men det är sannolikt, att de tvenne sista femårsperioderna ej heller i det hänseendet förete någon väsentlig skiljaktighet. Af statsmedel utbetalde utflyttningsbidrag hafva under åren 1856 med 1860 utgjort tillsammans 14,696 R:dr 88 öre.

Det nu gällande formuläret för Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelse innehåller icke något förslag till tabellarisk redogörelse för statsbidragen, och sådane uppgifter hafva derföre icke hit inkommit. Skatterna till kronan hafva emellertid fortfarande, såsom förut, restfritt ingått, så att vid redogörelserna för kronouppbörderna något belopp för landet ej behöft balanseras såsom beroende på pantförsäljning.

Enligt senast afgifna femårsberättelse utgjorde *statsbidragen*:

År 1850: 591,087 R:dr 12 sk., år 1855: 656,962 R:dr 29 sk. 1 r:st. B:ko.

Under förevarande femårsperiod visar sig förhållandet i afseende å de till Ränteriet ingångne stats- Tab. Litt. A. och riksgäldsmedel vara det å följande sida tab. Litt. A. uppgifna.

För de kommunala utskylderna är Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, i saknad af tillförlitliga källor, icke nu i tillfälle att meddela någon tillfredsställande redogörelse, men förhållandet i det hänseendet

torde väsentligen komma att förändras, sedan de kommunalstyrelser, som nu börja att organiseras, hunnit träda i verksamhet.

Roteriug. Hela Södermanlands Regemente, jemte 111 nummer af Lif-Regementets Grenadierkorps och 15 nummer af Lif-Regementets Husarkorps, äfvensom Södermanlands Andra Båtsmanskompani, bestående af 142 nummer, äro inom länet roterade. 547 rotar af Södermanlands Regemente rekrytera sedan längre tid tillbaka efter skof, eller så att, utan afseende derå, hvarest vakansen inom skofvet uppstår, rotarne i en bestämmd ordning anskaffa och lega rekryt. Rotehållarne hafva emellertid för sin del öfverenskommit om en förändring i detta legningssätt, som framkallat en allmän klagan, men frågan är på Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende. Inom öfriga delen af regementet anskaffar hvarje vakant rote sjelf sin soldat. Vid båtsmanskompaniet leger äfven, vid inträffande vakans, denna rote sin båtsman, men erhåller till legan ett bestämdt bidrag af öfriga rotar.

Skjutsningsbesväret har intill 1860 års utgång icke undergått någon väsentlig förändring. Hvad derom uti föregående femårsberättelse blifvit yttradt, kan således anses hafva ägt tillämpning på den följande femårsperioden. Med öppnandet af statens jernbana genom länet, kommer emellertid ett annat förhållande att inträda. Att skjutsningen i sin helhet kommer att förminska, synes visserligen sannolikt, men ännu säkrare inträffar det förhållande, att en del orter, som förut till följd af sitt aflägsna läge från den allmänna rörelsen, antingen varit från skjutsning befriade eller deraf endast obetydligt besvärats, derefter få vidkännas ett långt svårare besvär i det hänseendet.

Vägunderhållet. Ehuru länet, särdeles den norra delen deraf, är genomkorsad af vägar i alla riktningar, kan dock väghållningsbesväret i allmänhet anses mindre än å andra orter betungande, en lycklig följd af det förhållande, att vägarne sedan längre tid tillbaka erhållit en fasthet, som gör det årliga underhållet mindre kostsamt.

6. Politi.

Utom de numera i hvarje församling inrättade *folkskolor* finnas å landet endast tvenne allmänna undervisningsanstalter, nemligen *landtbruksskolan* vid Wäderbrunn och *skogvaktareskolan* vid Skogshall. I afseende på folkskolans inflytande på folkbildningen i allmänhet och de nyssnämnda tillämpningsskolornas verksamhet, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande åberopa hvad härom förut i denna berättelse är vordet omförmåldt.

Arbets- och Förbättringsanstalten för barn har äfven under ifrågavarande femårsperiod utöfvat sin verksamhet medelst utdelande af uppfostringshjälp åt fattiga barn, men i anledning af väckt fråga om fondens användande till inrättande af ett arbetshus för länet, hafva länets innevånare vid sammanträde i Malmköping den 23 Augusti 1858 beslutit, att inga ytterligare uppfostringsbidrag utöfver de då redan beviljade skulle utbetalas, utan inrättningens inkomster tills vidare kapitaliseras och vidare beslut om deras användande framdeles fattas.

Tab. Litt. A. Influtne Stats- och Riksgäldsmedel.

		Statsmedel.	Bränvinstill- verknings- afgifter.	Riksgälds- medel.
År 1856.....	R:mt R:dr	283,227,40	130,946,78	63,555,23
» 1857.....	» »	314,212,52	151,869,55	70,329,60
» 1858.....	» »	297,110,53	145,167,69	67,280
» 1859.....	» »	300,756,96	179,131,84	68,277,20
» 1860.....	» »	292,499,90	173,156,72	74,261,49
	Summa R:mt R:dr	1,487,807,31	780,272,58	343,703,52

Fonden för nödlidande krigsmansenor, bildad hufvudsakligen genom frivilliga bidrag från socknarne åren 1807—17, samt till någon del äfven genom enskild gåfva af då varande Kronprinsen Carl Johan, användes ursprungligen till understöd åt fattiga krigsmansenor, men efter förslag af Direktionen beslöto länets innevånare vid sammanträde den 23 September 1859, att fonden derefter skulle, under benämning: "*Krigsmanskassan för Södermanlands län*", användas till pensionering af afskedade, förtjente krigsmän inom länet, med rättighet för Direktionen att, vid särdeles ömmande omständigheter, efter särdeles utmärkte krigsmän tilldela äfven krigsmansenka pension. Pensionernas antal bestämdes tills vidare till 25 stycken att utgå med 12 R:dr R:mt hvardera; dock borde understöd fortfarande utgå till de enkor, hvilka dermed förut blifvit ihågkomne.

De offentliga sjukvårdsanstalterna för länet äro oförändrade desamma, som i senast afgifna femårsberättelse upptagits, nemligen: 1. Lasarett och kurhus i Nyköping; 2. Lasarett och kurhus i Eskilstuna för denna stad samt Öster- och Vester-Rekarne härader och 3. Nyköpings hospital.

Utgifterna hafva uppgått till de i nedanstående tab. Litt. B utförde belopp.

Tab. Litt. B.

Kurhusafgiften har utgått åren 1856 och 1857 med 6 skillingar banko, åren 1858 och 1859 med 20 öre och år 1860 med 18 öre af hvarje mantalsskrifven person inom länet.

Någon annan förändring i afseende å Provinsialläkare-distrikten har under ifrågavarande tidrymd icke ägt rum, än att Hölebo härad jemte Thorsäckers, Lästringe, Tystberga och Bälunge socknar i Rönö härad skiljts från Nyköpings och Daga härads distrikt och fått sig anvisade särskild extra provinsialläkare med station i Trosa.

Inom länet finnes en Läns-Djurläkare med lön af statsmedel och stationerad i Nyköping, samt fem af kommunerna aflönade Veterinärläkare. I händelse af svårare smittosamma sjukdomar bland husdjuren, är det för läns-djurläkaren omöjligt att medhinna alla till hans befattning hörande åligganden.

Försäkringsanstalter. Länets brandstodsbolag, som länge varit i åtnjutande af stort förtroende, har under förevarande tidrymd vunnit en ytterligare, ganska betydlig utsträckning. Ansvarighetsbeloppet, som enligt 1855 års räkenskaper utgjorde 19,012,540 R:dr R:mt, har intill slutet af det räkenskapsår, som gick till ända den 13 Mars 1861, vuxit till den betydliga summan af 41,705,515 R:dr R:mt. De för brandskador och till betäckande af förvaltningskostnaden utskrifne belopp hafva utgjort: år 1856: 3 öre, 1857: 3 öre, 1858: 2½ öre, 1859: 10¾ öre och år 1860: 7¼ öre R:mt på 100 R:dr ansvarighetsbelopp.

Med brandstodsbolaget var äfven under ifrågavarande tidrymd förenadt ett bolag till försäkring af hornboskap mot lungröta, men allt sedan detta bolags bildande har, lyckligtvis, någon sådan sjukdom bland hornboskapen inom länet icke yppats.

Sockenmagasiner finnas i de flesta socknar och äga en ganska betydlig tillgång på spanmål, men på senare tider hafva flera magasiner blifvit på det sätt upplöste, att spannmålen å offentlig auktion försålt och af köpeskillingen bildats ett kapital, deraf räntan användes till samma ändamål, hvartill inkomsten af spannmålsmagasinet förut disponerats.

Tab. Litt. B.

Offentliga sjukvårdsanstalternas utgifter.

		Vid Lasarettet i Nyköping.	Vid Kurhuset i Nyköping.	Vid Kurhuset i Eskilstuna.
År 1856.....	B:ko R:dr	4,912: 42. 4.	1,878: 43. 6.	1,013: 17.
» 1857.....	» »	6,722: 15.	1,574: 22. 6.	931: 10. 8.
» 1858.....	R:mt R:dr	11,101,19	2,199,68	1,359,96
» 1859.....	» »	8,638,46	2,225,05	1,379,37
» 1860.....	» »	6,031,59	2,315,47	1,324,37
Behållningen, som vid 1855 års slut utgjorde.....	B:ko R:dr	3,805: 45. 5.	6,889: 17. 3.	1,802: 38. 2.
Uppgick vid 1860 års utgång till.....	R:mt R:dr	14,938,72	7,529,22	4,131,69

Tab. N:o 12. *Sparbanker* finnas 8 stycken inom länet, nemligen Eskilstuna, Nyköpings och Trosa städers, Wingåkers sockens, Forssjö bruks, Strengnäs stads, samt Oppunda och Willättinge häraders. Af dessa har Oppunda härads sparbank sig ålagdt såsom ett hufvudsakligt ändamål att emottaga och förvalta omyndige personers kontanta tillgångar inom en viss begränsning. Bilagde tabell N:o 12 innehåller en summarisk redogörelse för summan af insatte och uttagne belopp.

Tab. N:o 13. *Fattigvården*. Denna angelägenhet kräver fortfarande både tid och omtanka hos dem, som inom församlingarne hafva sig uppdraget att handhafva dit hörande ärenden. Genom ökad erfarenhet och vana vid behandling af frågor utaf förevarande beskaffenhet har förvaltningen emellertid vunnit alltmera stadga och enhet. Klagan af fattighjon öfver sockennämnds åtgärder är ytterst sällsynt, och tvister fattigvårdssamhällen emellan förekomma vanligen endast i de fall, då antingen någon person, för hvilken behof af fattigunderstöd uppstått, lyckats att derförinnan längre tid och ofta under flera år uppehålla sig på särskilda orter, utan att låta sig mantalsskrifvas, eller sådane förhållanden, som i 16 § af Kongl. Förordningen den 13 Juli 1853 omförmälas, dertill föranleda. Ej sällan förspörjes den klagan, att fattigvårdstungan med hvarje år ökas, och denna klagan torde hvad stadssamhällena beträffar icke alltid sakna befoget, men af den tabell, N:o 13, som åtföljer denna berättelse, vill det synas, som någon anmärkningsvärd förändring, vare sig i afseende å fattighjonens antal eller beloppet af fattigvårdens utgifter för hela länet, under ifrågavarande femårsperiod icke ägt rum. År 1856 uppgingo fattighjonens antal till 1,950 och år 1860 till 1,986. Förstnämnde år utgjorde summan af fattigvårdens utgifter 101,414 R:dr 77 öre och år 1860 100,097 R:dr 24 öre. Under det fattighjonens antal således ökats med 36 personer, hafva utgifterna minskats med 1,317 R:dr 53 öre, så att då hvarje fattighjon år 1856 kostade fattigvården i medeltal 52 R:dr 1 öre, uppgick denna kostnad år 1860 till endast 49 R:dr 89 öre.

Städerna.

Nyköping är en bland mellersta Sveriges äldre städer, länets residens- och enda stapelstad, belägen vid Nyköpings-åns utlopp i Byfjärden af Östersjön, 20 mil sjöväg, men endast 11 $\frac{1}{4}$ mil landväg från Stockholm. Ehuru staden, jemte vanliga stadsmanuafveringar, sedan äldre tider tillbaka jemväl idkat fabriksrörelse, har dock industrien hittills endast långsamt skridit framåt och ännu icke hunnit till någon högre grad af utveckling. Folkmängdstabellen utvisar dock, att folkmängden sedan 1855 års slut, då den uppgick till 3,810 personer, ökats under femårsperioden till 4,602 personer eller i det allra närmaste 21 procent, en tillökning, som jemförd med föregående femårsperioden, är högst betydlig, och otvifvelaktigt häntyder på en tilltagande industriel verksamhet. De till det gamla messingsbruket hörande betydliga verk och inrättningar, hvilka, hufvudsakligen afsedda till jernproduktion och machinbyggnad, efter en längre tids hvila mot slutet af år 1855 åter upptogos och sedermera oafbrutet drivits med ökad styrka, hafva i väsentlig mån vållat den hastiga tillväxten i folkmängden och jemväl bidragit till uppväckande af en lifligare rörelse i andra stadsmanuafveringar. Den lifligare spanmålshandel, som sedan år 1854 härstädes började utveckla sig, har sedermera temligen bibehållit sig. Spanmålen afsattes hufvudsakligen till Norrmän, som härstädes företrädesvis hemta sitt behof deraf i utbyte mot sill, hvarmed stadens köpmän drifva vidsträckt handel. Spanmålspriserne hafva ock härstädes, till följd deraf, vanligen stått lika högt och stundom högre, än i Stockholm, och om detta förhållande möjligen kan fortfara, torde staden, oaktadt sin aflägsenhet från jernbanan, kunna bibehålla en lönande spanmålshandel.

Staden har 469 bebyggda och 97 obebyggda tomter, uppskattade till 2,297,550 R:dr, samt 438 tunnland åker, 74 tunnland äng och 182 tunnland skog och betesmark, i värde ansedde till 245,280 R:dr.

Handel idkades år 1855 af 31 personer och år 1860 af 33 minuthandlande. Handeln bedrifves i öfrigt nästan uteslutande på inrikes orter och Norge. Det grunda inloppet, der endast 10 fot djupgående fartyg kunna inkomma, försvårar sjöfarten, som derföre är jemförelsevis inskränkt. För uppmuddring af inloppet,

som, till följd af bottnens lösa beskaffenhet, lätt igengrundas, uppbär staden fortfarande 600 R:dr R:mt årligen af statens medel, men betalar, jemlikt kontrakt, som 1871 tilländalöper, till ägaren af faktoriet 1,000 R:dr årligen, så vida han under tiden genom muddring håller segelleden öppen till det bestämda djupet.

Stadens handelsflotta, utom ångbåtarne, utgjorde:

år 1840	8 fartyg af tillhopa	142 läster,
» 1850	10 »	145 »,
» 1855	12 »	372 »,
» 1860	14 »	388 ».

Förhållandet i afseende å stadens skeppsfart, utvisar följande tabell Litt. C. Häraf vill det synas, Tab. Litt. C. som om stadens skeppsfart under den senaste femårsperioden varit i ständigt stigande.

Tulluppbörden, som 1855 vid stadens tullkammare utgjorde 4,030 R:dr 34 skillingar B:ko, uppgick år 1856 till 5,940 R:dr 81 öre, 1857 till 3,062 R:dr 41 öre, 1858 till 9,421 R:dr 49 öre, 1859 till 4,686 R:dr 29 öre och år 1860 till 16,959 R:dr 68 öre R:mt.

Utförseln af spanmål, som under förra femårsperioden hastigt stigit till ett ovanligt belopp, har under den tid, denna berättelse omfattar, visat sig betydligt fluktuerande. Den utgjorde nemligen år 1856: 12,452½ tunnor, 1857: 3,482 tunnor, 1858: 17,625 tunnor, 1859: 25,460 tunnor och år 1860: 9,476 tunnor.

Förestående uppgift företer det förhållande, att år 1859, det enda år under femårsperioden, då skörden utfallit under medelmåttan, har utförseln af spanmål varit betydligast och äfven större, än under något år

Tab. Litt. C.

Nyköpings sjöfart.

	Ankomne fartyg från						Afgångne fartyg till					
	Inrikes orter.		Norge.		Andra utrikes orter.		Inrikes orter.		Norge.		Andra utrikes orter.	
	Antal.	Läster.	Antal.	Läster.	Antal.	Läster.	Antal.	Läster.	Antal.	Läster.	Antal.	Läster.
År 1851 lastade.....	55	1,770	15	384	—	—	36	1,440	1	25	8	413
» » olastade.....	18		—	—	1	92	28		14	384	—	—
» 1852 lastade.....	62	1,999	11	275	—	—	45	1,704	3	68	15	827
» » olastade.....	15		—	—	4	289	29		8	187	3	116
» 1853 lastade.....	43	1,086	12	293	—	—	59	976	5	96	22	1,547
» » olastade.....	7		—	—	8	644	4		9	224	1	29
» 1854 lastade.....	50	1,941	20	488	—	—	75	1,625	32	792	10	406
» » olastade.....	38		—	—	10	263	18		—	—	2	85
» 1855 lastade.....	91	2,224	20	510	4	146	78	1,996	25	708	23	886
» » olastade.....	28		—	—	19	664	49		2	32	—	—
Summa	407	9,020	78	1,950	46	2,098	421	7,741	99	2,516	84	4,309
År 1856 lastade.....	110	3,076,02	16	393,59	10	529,48	64	2,480,32	16	412,34	14	544,31
» » olastade.....	10		1	29,89	5	171,33	60		—	—	10	48,26
» 1857 lastade.....	105	2,782,96	16	393,77	22	1,265,91	79	2,821,99	8	197,22	13	823,53
» » olastade.....	21		—	—	—	—	57		2	43,53	21	1,016,49
» 1858 lastade.....	72	2,292,96	13	333,63	24	12,585,23	60	2,148,32	21	626,84	14	959,75
» » olastade.....	25		2	87,50	1	28,02	40		1	20,94	3	308,01
» 1859 lastade.....	71	2,530,22	18	694,41	18	1,221,92	36	2,428,11	18	592,93	9	779,76
» » olastade.....	31		—	—	2	71,46	55		1	22,81	5	378,20
» 1860 lastade.....	95	2,450,71	19	624,42	19	1,473,47	35	2,745,16	13	352,24	21	1,421,75
» » olastade.....	16		—	—	1	46,91	74		1	33,94	13	951,12
Summa	556	13,132,87	85	2,557,21	102	17,393,73	560	12,623,90	81	2,302,79	123	7,231,16

af föregående femårsperiod. En stor del af denna utskeppning har derföre sannolikt ägt rum under våren af 1858 års skörd, men den ofta ganska betydliga skilnaden i sädespriserna här i staden emot priserna i Norrköping och Örebro m. fl. till länet gränsande orter, inverkar naturligen i ganska väsentlig mån på spanmåls-handeln i Nyköping.

Bruk och Fabriker. Enligt senast afgifna femårsberättelse funnos år 1855 i staden 20 stycken fabriker, deraf 3 stycken för tillverkning af kläde, hvilka senare sysselsatte 158 personer; men år 1860 funnos endast 13 stycken fabriker, hvilka tillsammans icke lemnade arbete åt flere än 72 personer. Deremot sysselsattes vid faktoriet redan vid nyssnämnde tid 640 personer, och skälig anledning förefinnes till den förhoppning, att dess verksamhet kommer att ännu betydligt utvidgas. Den ofantliga arbetskraft, som finnes förvarad i Nyköpings-åns starka vattenfall inom stadens område, jemte stadens fördelaktiga belägenhet vid strömmens utlopp i Östersjön, utgöra en säker borgens för denna vackra anläggnings framtida bestånd och förkofran.

Handtverkerier. Den inkomna tabellen upptager icke mindre än 87 mästare, 68 gesäller, 87 lärlingar och 25 andre arbetare samt 70 idkare till sjelfförsörjning. Då emellertid skilnaden emellan fabrik och handverk icke alltid med noggrannhet iakttages, torde denna omständighet till en del kunna förklara det förhållande, att det uppgifna antalet fabriker var större 1855 än år 1860, hvaremot handtverkeriernas antal synes hafva mera än fördubblats.

Undervisningsverk Bland dem intager naturligtvis Elementarskolan främsta rummet och åtnjuter fortfarande stort förtroende. Läroverkshuset har väl under ifrågavarande femårsperiod blifvit utvidgadt, men visar sig ändå redan otillräckligt, så att staden nu beslutit uppföra en ytterligare byggnad, deruti, jemte gymnastikrum, jemväl skola inrättas ytterligare några lärosalar. Lankasterskolan, gemensam för stadens båda församlingar, har särskilda afdelningar, med nya och rymliga skolhusbyggnader för hvarterdera könet.

Helsovården ombesörjes af 4 i staden bosatte Läkare, af hvilka likväl endast en aflönas af staden.

Fattigvården. Utgifterna för de fattiges vård och underhåll hafva under ifrågavarande tidrymd nära tredubblats emot förhållandet 1855. Sistnämnde år uppgingo de nemligen till 2,350 R:dr 37 sk. 5 r:st. B:ko, men redan påföljande år 1856 stego de till 9,899 R:dr 1 öre och utgjorde vid periodens slut ungefär enahanda summa eller 9,865 R:dr 64 öre. År 1860 erhöles 76 personer full försörjning och 98 personer bidrag till sitt uppehälle, hvilken fattignunerär må i förhållande till stadens folkmängd anses ganska betydlig.

Banker. Nyköpings Filialbank, hvilken år 1858 oktrojerades, har i staden sitt hufvudkontor, och Mälareprovinsernas Enskilda Bank har fortfarande der ett afdelningskontor.

Strengnäs, en af rikets äldsta städer och belägen vid Mälaren, 8½-dels mil från Nyköping, samt 8½-dels mil landväg, men 7 mil sjöväg från Stockholm, hade enligt 1855 års mantalslängder 1,349 innevånare, och vid 1860 års slut 1,491 personer. De egentliga stadsmananäringarne äro af jämförelsevis underordnad beskaffenhet, men jordbruket deremot af något större värde. Staden har 184 bebyggda och 17 obebyggda tomter, uppskattade till 471,090 R:dr, samt 447 tunnland åker, 375 tunnland äng och 2,866 tunnland skog- och betesmark med ett sammanräknadt uppskattningsvärde af 91,380 R:dr R:mt. Sin egentliga betydenhet hemtar staden derifrån, att den är säte för stiftets Biskop och äger ett större fullständigt läroverk. Härjemte finnes en för staden och Strengnäs landsförsamling gemensam folkskola och en år 1859 inrättad söndagsskola för handtverkslärlingar.

Till sjöfartens befrämjande hafva under perioden en större lastbrygga för ångbåtar och en mindre för seglande fartyg blifvit byggda. Då flera af de på Mälaren gående ångbåtar lägga till vid staden, hvarigenom en daglig kommunikation med hufvudstaden sommartiden äger rum, finnes deruti en förklaringsgrund, hvarföre antalet af stadens segelfartyg är så ringa.

Fattigvården, hvars utgifter år 1855 uppgifvits till 909 R:dr 12 sk. 5 r:st. B:ko, har år 1860 kostat 2,486 R:dr 12 öre R:mt, en tillökning i fattigvårdstungan, som för detta samhälle ingalunda kan anses ringa.

Sjukvården ombesörjes af en utaf staden aflönad Läkare.

Eskilstuna, fristad, belägen på ömse sidor om den efter staden uppkallade ån, $\frac{1}{4}$ -dels mil från dess utlopp i Mälaren, $8\frac{1}{2}$ mil från Nyköping och $11\frac{1}{4}$ -dels mil från Stockholm, hade vid periodens slut 4,396 mantalsskrifne personer, så att folkmängden sedan 1855 ökats med 287 personer. Orsaken till denna tillökning lärer hufvudsakligen tillskrivas öfvervägande inflyttningar, emedan dödligheten i förhållande till folkmängden är ganska betydlig, föranledd dels af osunda bostäder, der flera arbetare sammanhopas, dels ock från smidesarbetarnes begifvenhet på starka drycker. Enligt stadens privilegier äro alla innevånare, som idka tillverkning af smidesmanufaktur-arbeten eller handel dermed, befriade från erläggande af mantalspenningar, och denna omständighet utgör förklaringsgrunden dertill, att af stadens hela befolkning 3,325 personer år 1860 upptagits såsom från mantalspenningar frie.

Staden har 264 bebyggda och 38 obebyggda tomter, uppskattade till 905,776 R:dr, och 51 tunnland åker, i värde upptagen till 7,650 R:dr R:mt.

Jern- och stålförädlingen utgör stadens förnämsta näringsgren och dermed sysselsättes företrädesvis handeln, som dock äfven i öfrigt idkas med fördel, och tillförseln af landtmannavaror är icke obetydlig. Afsättningen af smidesmanufaktur-arbeten har äfven den tid, denna berättelse omfattar, varit ganska fördelaktig. Den mest framstående fabriken inom staden är Direktören och Riddaren Munktells mekaniska verkstad, som år 1860 sysselsatte 112 arbetare och sedermera blifvit mycket utvidgad. Ångmaskiner af alla slag jemte flera andra maskiner tillverkas härstädes till fördel för jordbruket och näringarne.

Hösten 1860 öppnades den genom ett bolag med understöd af statsanslag till belopp af 150,000 R:dr R:mt byggda kanal med slussar, hvarigenom både ångfartyg och seglande fartyg numera kunna komma fram till staden, derinvid en stor och rymlig hamn blifvit på stadens bekostnad anlagd.

I den *Tekniska söndags- och aftonskola*, som i September månad 1859 började sin nuvarande verksamhet, meddelas af fem lärare undervisning i matematik, teknologi, kemi, kemisk teknologi, linearritning, frihandsteckning, modellering samt träsnideri, m. m. Läroanstalten synes motsvara sin bestämmelse och begagnas flitigt af i staden varande arbetare.

Fattigvården anses vara särdeles betungande, men ehuru fattigpersonalen, som 1860 utgjorde 103 personer, som åtnjöto full försörjning, och 76 personer, som erhöilo bidrag till sitt uppehälle, således var något större, än understödstagarnes antal i Nyköping samma år, uppgingo likväl fattigvårdsutgifterna endast till 6,495 R:dr R:mt, eller ungefärligen tvätredjedelar af fattigvårdens kostnader i sistnämnde stad.

Sjukvården ombesörjes af tvenne i staden stationerade läkare, af hvilka den ena är provinsialläkare och den andre stads- och lasarettsläkare.

Thorshälla, äfven belägen vid Eskilstuna å $\frac{1}{4}$ -dels mil från dess utlopp, $9\frac{1}{4}$ -dels mil från Nyköping samt $11\frac{1}{2}$ mil landväg och 12 mil sjöväg från Stockholm, hade vid periodens slut 806 innevånare, eller 123 personer mera än 1855. Med 90 bebyggda och 13 obebyggda tomter har staden 655 tunnland åker och äng, åsätte $9\frac{1}{4}$ -dels mantal, och jordbruket utgör här en väsentlig näring, hvaremot de egentliga stadsmannanäringarne äro fortfarande ganska obetydliga. Fattigvårdens inkomster för sista året af femårsperioden äro upptagne till 1,074 R:dr R:mt, men för utgifterna lemnar tabellen ingen redogörelse. Sedan ortens provinsialläkare flyttat till Eskilstuna, finnes i staden ingen läkare stationerad.

Mariefred, belägen vid Gripsholmsfjärden af Mälaren, $7\frac{1}{4}$ -dels mil från Nyköping, 7 mil landväg och 5 mil sjöväg från Stockholm, hade år 1855 en folkmängd af 621 personer och vid slutet af nu ifrågavarande femårsperiod 651 innevånare, så att folkmängdstillökningen icke utgjort fullt 1 procent årligen. Staden har 76 bebyggda tomter och 1 obebyggd, uppskattade till 135,500 R:dr, samt $109\frac{1}{4}$ -dels tunnland åker, $201\frac{3}{4}$ -dels tunnland äng och $2,110\frac{3}{4}$ -dels tunnland skog- och betesmark, hvilken jord tillsammans i värde upptagits till

79,700 R:dr R:mt. Jordbruk jemte handeln utgöra äfven stadens hufvudnärningar, hvaremot handtverkerierna fortfarande äro af ringa värde. Fattigförsörjningen, som 1855 erfordrade ett bidrag af 392 R:dr 35 sk. 10 r:st. B:ko, har 1860 uppgått till en kostnad af 689 R:dr R:mt. Läkarevården ombesörjes af särskildt aflönad läkare.

Trosa ligger vid Trosa-åns utlopp i hafvet, $\frac{1}{4}$ -dels mil från stora landsvägen emellan Stockholm och Nyköping, $7\frac{1}{4}$ -dels mil från Stockholm och 6 mil från Nyköping. Staden, hvars befolkning 1860 uppgick till endast 435 personer, eller 33 innevånare mindre än 1855, har 114 bebyggda och 28 obebyggda tomter, 200 tunnland åker, 28 tunnland äng samt 405 tunnland skog- och betesmark, tillsammans motsvarande ett uppskattningsvärde af 130,371 R:dr R:mt. Jemte jordbruket utgör fisket i skärgården stadens hufvudsakliga näringsgren. De för staden förnyade privilegier, som utfärdats å Nyköpings slott den 20 April 1610, medgäfvit rättighet till fiske "mellan Oxelösund och Telge", men numera fiskas blott vid de närmare skären söder och österut från staden, emot afgift till deras ägare, samt vid Öja och Landsort emot s. k. fiskgäld till Kongl. Förvaltningen af Sjöärendena. Utom fiskhandeln idkas ock, blott föga betydlig, handel med spanmål, viktualier, salt och specerier för staden och dess närmaste omgifning, samt lin och hampa för skärgårdsboerna. Handtverkerierna äro i allmänhet af föga betydenhet, utom hvad angår förfärdigandet af fiskredskap, hvarmed stadens fiskeri-idkare äro under vintermånaderna med särdeles förtroende anlitade äfven af strandboer vid insjöarne i länets inre trakter. Ehuru den minsta af länets städer, är Trosa likväl den enda, som för sig utgör särskild församling. Ortens provinsial-läkare är här stationerad.

Malmköping. Denna köping, som privilegierades 1785 såsom en frihandelsplats, utan band af Handelsreglemente och Skråordningar, är anlagd på det till Södermanlands Regemente hörande 1 mantal rusthåll, Malma, i Lilla Malma socken, och äger endast så stort jordområde, som erfordras till byggnadstomter och några mindre kåltäppor. Belägen $5\frac{3}{4}$ -dels mil från Nyköping och $3\frac{1}{4}$ -dels mil från Eskilstuna, ungefärligen i midten af länet, drifver köpingen en icke obetydlig handel med den kringliggande landsbygden, och handtverksrörelsen är jemförlig med den i länets mindre städer. En icke ringa fördel hemtar köpingen deraf, att nämnde Regemente har derinvid å Malma hed sin mötesplats. Ehuru utgörande en del af Lilla Malma socken, har likväl köpingen särskild fattigvård. I ekonomi och polismål lyder köpingen omedelbart under Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, men i judicielt hänseende under Willättinge häradsrätt. En af köpingen sjelf aflönad Ordningsman ombesörjer köpingens ekonomi, men öfver ordningens iakttagande i öfrigt vakar kronobetjeningen.

Nyköping i Landskansliet den 30 September 1862.

G. LAGERBJELKE.

Johan Lagerbjelke.

C. E. Varenius.

Tab. N:o 1.

FOLKMÄNGD.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
Å landsbygden.		Den 31 December enligt husförhörlängderna.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år.						Utskrifningsmanskap.	
					Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspengar.				
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
1856	.....	54,334	57,795	112,129	53,906	57,628	111,534	26,947	29,132	56,079	4,271	
1857	.....	53,974	57,360	111,334	54,080	57,288	111,368	28,224	29,783	58,007	4,334	
1858	.....	54,584	57,654	112,238	53,831	57,262	111,093	27,899	29,672	57,571	4,213	
1859	.....	55,019	58,147	113,166	53,979	57,235	111,214	27,906	29,495	57,401	4,177	
1860	.....	55,329	58,443	113,772	55,072	58,077	113,149	28,553	30,267	58,820	4,188	
I städerna.												
Nyköping	1856	.....	1,886	2,215	4,101	1,790	2,178	3,968	740	878	1,618	184
	1857	.....	2,060	2,350	4,410	1,905	2,202	4,107	820	898	1,718	204
	1858	.....	2,066	2,339	4,405	2,149	2,359	4,508	871	995	1,866	241
	1859	.....	2,110	2,402	4,512	2,152	2,398	4,550	928	1,065	1,993	239
	1860	.....	2,263	2,531	4,794	2,186	2,416	4,602	933	995	1,928	201
Trosa	1856	.....	188	261	449	205	264	469	77	118	195	23
	1857	.....	182	262	444	192	255	447	71	112	183	21
	1858	.....	188	255	443	183	269	452	60	122	182	16
	1859	.....	184	250	434	185	262	447	62	118	180	20
	1860	.....	189	256	445	185	250	435	56	109	165	23
Strengnäs	1856	.....	587	864	1,451	569	858	1,427	214	346	560	39
	1857	.....	612	881	1,493	587	865	1,452	233	360	593	46
	1858	.....	613	891	1,504	583	878	1,461	239	375	614	44
	1859	.....	585	866	1,451	567	843	1,410	225	363	588	41
	1860	.....	652	931	1,583	604	887	1,491	249	368	617	39
Mariefred	1856	.....	263	368	631	275	348	623	99	116	215	27
	1857	.....	281	341	622	290	362	652	108	127	235	19
	1858	.....	294	349	643	275	342	617	101	138	239	22
	1859	.....	294	357	651	296	343	639	105	129	234	26
	1860	.....	297	366	663	296	355	651	98	132	230	30
Eskilstuna	1856	.....	2,343	1,852	4,195	2,209	1,857	4,066	1,814	1,190	3,004	320
	1857	.....	2,378	1,885	4,263	2,363	1,834	4,197	1,899	1,169	3,068	350
	1858	.....	2,366	1,922	4,288	2,362	1,862	4,224	1,978	1,267	3,245	351
	1859	.....	2,412	2,018	4,430	2,374	1,884	4,258	1,963	1,254	3,217	334
	1860	.....	2,534	2,094	4,628	2,413	1,983	4,396	1,977	1,348	3,325	345
Thorshälla	1856	.....	324	400	724	303	378	681	125	178	303	28
	1857	.....	352	405	757	338	405	743	139	180	319	39
	1858	.....	374	406	780	358	400	758	144	171	315	44
	1859	.....	374	422	796	388	414	802	147	175	322	43
	1860	.....	394	426	820	381	425	806	159	190	349	42
Summa för länets samtliga städer år 1860		6,329	6,604	12,933	6,065	6,316	12,381	3,472	3,142	6,614	680	
Summa i hela länet år 1860		61,658	65,047	126,705	61,137	64,393	125,530	32,025	33,409	65,434	4,868	

Till Tabb. N:is 2 och 3 om JORDBRUK och BOSKAPSSKÖTSEL, har Kongl. Maj:ts Befallninghafvande ej lemnat andra uppgifter än de, som finnas i Berättelsens text.

Tab. No 4.

SKOGSHUSHÅLLNING.

1.	2.	3.	4.	5.
Särskilde slag af skogar m. m.	Areal vid periodens slut. Tunnland.	Afverknings-belopp.		
		År.	Quantitet i kubikfot.	Belopp i penningvärde. R:dr R:mt.
Kongl. Maj:t och Kronan tillhörige och till dess disposition indragne.....	983	1856	19,866	1,589
		1857	23,560	1,885
		1858	30,053	2,404
		1859	24,344	1,948
		1860	24,936	1,995
Härads-allmänningar	32,360	1856	390,655	19,533
		1857	395,429	19,771
		1858	377,176	18,859
		1859	395,846	19,752
		1860	486,756	24,338

Till Tab. N:is 5 och 6 om ROFDJUR och AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR har Konungens Befallningshafvande ej varit i tillfälle att meddela några upplysningar.

Tab. No 7 A.

GRUFVOR, BERGVERK, BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR SAMT HANDT-
VERKERIER Å LANDSBYGDEN ÅR 1860.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
Benämningarne å hvarje särskildt slag i alfabetisk ordning.	Grufvor, bergverk, bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar.							Handtverkerier.							
	Antal verk och inrättningar.	Ägare.		Mästare, arbetare och biträ- den af alla slag.				Mästare.	Mästares biträden af			Gerningsmän.	Gerningsmäns biträden.	Idkare till self- försörjning.	
		Emskide.	Bofog.	Öfver 15 års ålder.		Under 15 års ålder.			Gesäller.	Läringar.	andra arbetare.				
				m.	q.	m.	q.								
Bagare	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
Blekeri	1	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bomullsspinneri	1	—	1	—	37	52	1	16	—	—	—	—	—	—	
Bryggerier	2	2	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Brännerier	11	11	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Byggmästare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	
Färgerier	6	5	1	—	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Garfverier	12	12	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gerningsmän (ej specificerade)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	265	119	—	
Gevärsfaktori (Kronans)	1	—	—	—	79	—	21	—	—	—	—	—	—	—	
Gjuteri	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Guldsmeder	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	
Hjulfabrik	1	1	—	—	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
Jernbruk	8	7	1	—	167	—	25	—	—	—	—	—	—	—	
Jerngrufvor	14	6	1	—	108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kakelugns- och Lerkärlsfabriker	4	4	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kakelugnsmakare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kalkugnar	51	51	—	—	6	—	—	6	2	—	1	—	—	—	
Kemiske Hartz- och Terpentinfabriker	2	2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Klädesvalk	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kniphammare	2	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Koboltverk	1	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Koppargrufva	1	—	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kopparslagare	—	—	—	—	—	—	—	5	1	2	—	—	—	—	
Kopparverk	1	—	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Krutbruk	1	1	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kupolugn	2	1	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Manufakturhammare	2	2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Marmorbrott	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Masugnar	8	6	1	—	168	—	9	6	—	—	—	—	—	—	
Mekaniska verkstäder	2	1	1	—	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Messingsbruk	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Murare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	3	
Målare	—	—	—	—	—	—	—	7	2	4	1	1	1	3	
Pappersbruk	3	2	1	—	27	—	4	—	—	—	—	—	—	—	
Puddlingsugnar	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Qvarnar	160	134	1	—	102	—	5	—	—	—	—	—	—	—	
Sadelmakare	—	—	—	—	—	—	—	6	2	1	2	1	—	3	
Skomakare	—	—	—	—	—	—	—	92	4	14	32	52	15	59	
Skräddare	—	—	—	—	—	—	—	106	2	16	27	54	18	37	
Sliphus	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Smeder	—	—	—	—	—	—	—	32	4	8	21	15	8	24	
Snickare	—	—	—	—	—	—	—	34	4	8	7	13	7	24	
Spikhammare	4	1	2	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stamp	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stjelpugnar	2	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Styckebruk	3	3	—	—	133	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stålbruk	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stångjernsbruk	7	4	1	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Svarfvare	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
Sågar	131	118	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tegelbruk	54	51	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Urmakare	—	—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	—	—	1	
Vadmalsstampar	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Valk	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Valsverk	2	2	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	514	442	19	—	1,193	52	66	22	295	22	56	91	406	168	158

Tab. No 7 B.

BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR SAMT HANDTVERKERIER
I STÄDERNE ÅR 1860.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Benämningarne å hvarje särskildt slag i alfabetisk ordning.	Bruk, fabriker och manufaktur- inrättningar.							Handtverkerier.				
	Antal verk och inrättningar.	Ägare.		Mästare, arbetare och biträ- den af alla slag.				Mästare.	Mästares biträden af			Ikkare till sjelf- försörjning.
		Emskilde.	Polag.	Öfver 15 års ålder.		Under 15 års ålder.			gesäller.	hänlingar.	andra arbetare.	
				m.	q.	m.	q.					
Bagare.....	Nyköping	—	—	—	—	—	—	7	3	3	—	11
”	Trosa	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
”	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
”	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	7
”	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Bleckslagare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	1	3	2	—	—
Bokbindare	”	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—
”	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—
”	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—
Boktryckare	”	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—
Borstbindare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
”	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Bruk *)	Nyköping	11	1	—	605	—	35	—	—	—	—	—
Bryggare	”	—	—	—	—	—	—	6	—	—	8	4
”	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Bränneri	Eskilstuna	1	1	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Bundtmakare	”	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—
Byggmästare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—
”	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
”	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Cigarrfabrik	Nyköping	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Färgerier och Färgare	Trosa	2	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—
” ” ”	Mariefred	1	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—
” ” ”	Strengnäs	1	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—
” ” ”	Eskilstuna	3	3	—	11	1	—	—	—	—	—	—
” ” ”	Nyköping	—	—	—	—	—	—	4	6	6	8	—
” ” ”	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Garfverier och Garfvare	Strengnäs	3	3	—	11	—	—	—	—	—	—	—
” ” ”	Eskilstuna	5	5	—	19	—	—	—	—	—	—	—
” ” ”	Nyköping	—	—	—	—	—	—	7	9	6	6	—
” ” ”	Trosa	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—
” ” ”	Mariefred	—	—	—	—	—	—	5	2	3	—	—
” ” ”	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Gelbgjutare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
Glasmästare	”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
”	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
”	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
”	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—
”	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	—

*) Omfattande Benstamp, Gjuteri, Faktori, Klädesvalk, Knappnåls- och Ljustaksfabriker, Messingsbruk, Mjölqvarn, Skeppsvarf, Stångjernshammare, Sågqvarn och Valsverk.

Fortsättning af Tab. No 7 B.

BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR SAMT HANDTVERKERIER
I STÄDERNE ÅR 1860.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Benämningarne å hvarje särskildt slag i alfabetisk ordning.		Bruk, fabriker och manufaktur- inrättningar.							Handtverkerier.				
		Antal verk och inrättningar.	Ägare.		Mästare, arbetare och biträ- den af alla slag.				Mästare.	Mästares biträden af			Irkare till stalf- försörjning.
			Eskilde.	Bols.	Öfver 15 års ålder.		Under 15 års ålder.			gesäller.	lärningar.	andra arbetare.	
					m.	q.	m.	q.					
Guldslagare	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—
Guldsmeder	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	1	—
Handsmakare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Hattmakare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
Hattsömmerska	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Hofslagare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	2	2	11	—	—
Jern- och Metallfabrik	"	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Kakelugnsmakare	"	—	—	—	—	—	—	—	2	7	7	2	—
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	3	3	4	—	—
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	1
"	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	—	2	3	1	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	3	7	5	1	—
Kamfabrik och Kammakare	Nyköping	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
" " "	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Kardfabrik	Nyköping	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Klädes- och Korderojsfabriker	"	3	2	1	34	6	4	4	—	—	—	—	—
Kopparslagare	"	—	—	—	—	—	—	—	4	3	6	—	—
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	—
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5	—	—
"	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	2	—
Krit- och Bresiljefabrik	Thorshälla	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Körsnär	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—
Läderfabrik	"	1	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Mekaniska verkstäder	Eskilstuna	2	2	—	112	—	—	—	—	—	—	—	—
Messings- och Metallfabrik	Nyköping	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Murare	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1
Målare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	5	3	4	—	4
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	2
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4	—	2
"	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	5	3	8	—	—

Fortsättning af Tab. N:o 7 B.

BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR SAMT HANDTVERKERIER
I STÄDERNE ÅR 1860.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Benämningarne å hvarje särskildt slag i alfabetisk ordning.		Bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar.						Handtverkerier.					
		Antal verk och inrättningar.	Ägare.		Mästare, arbetare och biträden af alla slag.				Mästare.	Mästares biträden af			Idkare till self-försörjning.
			Etskilda.	Bolag.	Öfver 15 års ålder.		Under 15 års ålder.			gesäller.	lärlingar.	andra arbetare.	
					m.	q.	m.	q.					
Nålmakare	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Repslagare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—
Sadelmakare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	—	—
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	—
Skomakare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	5	14	7	—	10
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	1
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	5	5	4	—	5
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	7	7	12	—	4
"	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	—	4	8	8	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	4	14	14	—	7
Skräddare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	9	8	12	—	13
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	6	1	3	—	1
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5	—	3
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	5	1	4	1	3
"	Thorshälla	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	—	2
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	6	6	1	7
Slagtare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	5
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Smides- och Plåtfabrik	Nyköping	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	5
Smidesfabriker och Smeder	Thorshälla	2	—	—	58	—	—	—	—	—	—	—	—
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	2	3	8	—	1
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Snickare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	169	182	365	345	8
"	Trosa	—	—	—	—	—	—	—	4	—	5	—	12
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
"	Strengnäs	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	7
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	6	13	1	3
Sockerbakare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—
Sotare	"	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Svarfvare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	2
Sämskmakare	"	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Tapetserare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
Tennjutare	"	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
Tobaksfabrik	Eskilstuna	1	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Tunnbindare	Nyköping	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Urfabriker och Urmakare	Nyköping	2	2	—	4	—	1	—	1	1	2	—	—
"	Mariefred	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
"	Strengnäs	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
"	Eskilstuna	2	2	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaddfabrik	Nyköping	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Vagnmakare	"	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—
"	Mariefred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	Eskilstuna	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1
Ättiks Bryggeri	"	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Ättikfabrik	Mariefred	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa		52	37	2	909	7	41	4	406	354	609	379	178

ALLMÄNNA VÄGAR, GÄSTGIFVERIER OCH SKJUTSNING, 1856—1860.

Tab. N:o 8.

1.	2.				3.				4.				10.	11.			12.	13.
	Längd i mil				Kostnaden för				Gästgifveriernas antal år 1860.	Antal hästar, utgångne till								
	af hvarje slag af motsstående vägar	af indelade med skjuts- stationer försedde vägar	af fullända- de och af- synade nya vägar	af omlagde och betyd- ligt för- bättrade vägar.	fulländade nya vägar	förbättrade vägar				År.	Kungs- och krono- skjuts.	Gästgif- veri-, håll- och reserv- skjuts.						
af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.	af stats- medel.		
Allmänna landsvägar.....	98 $\frac{77}{366}$	98 $\frac{77}{366}$	1 $\frac{802}{806}$	1	3,862,50	2,329,50	29,850	10,076,10	49	1856								
Häradsvägar.....	26 $\frac{1}{8}$	16 $\frac{1}{6}$	1 $\frac{1}{4}$	—	21,000	11,717,50	—	—	—	1857								
Socknevägar.....	61 $\frac{22}{26}$	8 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{800}{806}$	—	—	1,146	—	—	—	1858								
I städer.....	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1859								
Med införd skjutsentreprenad.....	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1860								
Summa	186 $\frac{13}{366}$	122 $\frac{347}{366}$	1 $\frac{802}{806}$	1	24,862,50	15,193	29,850	10,076,10	55									

Anmärkingar:

- Uppgift angående vägar saknas för städerna Nyköping, Trosa, Eskilstuna och Thorshälla.
- Uppgiften i afseende å de gästgifvaregårdar, der skjutsningen är ställd på entreprenad, afser förhållandet vid 1860 års slut. äfvensom gästgifvaregårdarnes antal, hvilket vid femårsperiodens början utgjorde 56 stycken, genom Wreta gästgifvaregårds indragning, vid periodens slut nedgått till 55.

Tab. N:o 9.

SJÖFART OCH HANDEL, ÅR 1860.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
	S j ö f a r t.								H a n d e l.															
	Fartyg och båtar begagnade								Gross- Handlare.		Minut- Handlare.		H a n d l a n d e											
	till inrikes sjöfart.				till utrikes sjöfart.				Antal.		Antal.		idkande både gross- och minut- handel.	enl. § 3 mom. 1 af Handels- Ordn.	qvinnor enl. § 4 Handels- Ordn.	med in- och ut- ländska varor.	med landt- mannar- varor.	med egna tillverk- ningar.						
Antal.	Lästetal.	Besätt- ning. Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Lästetal.	Besätt- ning. Skeppare.	Sjöfolk.	Husbönder.	Befjening.	Husbönder.	Befjening.	Husbönder.	Befjening.	Husbönder.	Befjening.	Husbönder.	Befjening.	Husbönder.	Befjening.	Husbönder.	Befjening.	Husbönder.	Befjening.	
Landsbygden.....	34	495,64	35	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	23	23	—	—	—	—	
Malmköping.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	10	8	—	—	—	—	
Städerna.....	19	288,30	21	2	6	319,66	6	11	—	—	76	87	—	—	3	5	15	—	—	—	—	—	—	
Summa	53	783,94	56	23	6	319,66	6	11	—	—	76	87	—	—	3	5	18	1	33	31	—	—	—	

Tab. No 10.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER Å LANDET, TOMTER OCH JORDAR I STÄDERNA M. M. ÅR 1860.

Å l a n d s b y g d e n.								I s t ä d e r n a.														
1.	2.			4.	5.			8.	1.	2.		3.					4.			11.		
	Hemman.				Antal					Uppskattningsvärde sista året. R.dr R.mt.	Tomter, jordar och lägenheter af alla slag, sista året i hvarje stad.	Tomter.		Jordar.					Uppskattningsvärde sista året. R.dr R.mt.			
	Mantl.		Brukningsdelar.		jordorp.	backstugor.	andra lägenheter.					Antal.	Åker.	Äng.	Skog och beten m. m.	Summa tunnland jord.	Hemmantal.	Af hus och tomter.	Af jordar.		Summa. R.dr.R.mt.	
Oformelad.	Förmedlad.	hobygd.		obedygd.				Tunnland.														
Krono-Egendomar.																						
<i>Under allmän disposition:</i>																						
Kungs- och Kungsladugårdar	66 $\frac{3}{4}$	63 $\frac{3}{8}$	12	30	20	—	320,918	Nyköping	469	97	438	74	182	694	8 $\frac{1}{2}$	2,297,550	245,280	2,542,830				
Säterier.....	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	—	—	—	3,060	Trosa	114	28	200	28	405	633	5 $\frac{1}{2}$	—	—	130,371				
Hemman	41 $\frac{1}{8}$	42 $\frac{1}{8}$	54	286	81	51	280,947	Strengnäs.....	184	17	447	375	2,866	3,688	14 $\frac{3}{8}$	471,090	91,380	562,470				
Boställen.....	219 $\frac{3}{4}$	180 $\frac{3}{4}$	290	208	88	68	910,314	Mariefred.....	76 $\frac{1}{2}$	1	109 $\frac{1}{2}$	201 $\frac{3}{2}$	2,110 $\frac{3}{8}$	2,421 $\frac{7}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	135,500	79,700	215,200				
<i>Under enskild disposition:</i>																						
Säterier.....	1 $\frac{1}{2}$	$\frac{7}{8}$	1	—	—	—	16,360	Eskilstuna.....	264	38	51	—	—	51	—	905,776	7,650	913,426				
Hemman	18 $\frac{1}{2}$	13 $\frac{3}{4}$	33	26	116	101	79,137	Thorshälla.....	90	13	356 $\frac{1}{2}$	299 $\frac{3}{2}$	—	655 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—				
Summa	348 $\frac{5}{8}$	300 $\frac{27}{32}$	391	550	305	220	1,610,736	Summa	1,197 $\frac{1}{2}$	194	1,602 $\frac{1}{8}$	977 $\frac{3}{8}$	5,563 $\frac{3}{8}$	8,142 $\frac{1}{8}$	33 $\frac{3}{8}$	3,809,916	424,010	4,364,297				
Skatte-Egendomar.																						
Säterier.....	40	36 $\frac{1}{4}$	29	54	15	—	270,195	Malmköping.....	62	14	13 $\frac{1}{2}$	—	—	13 $\frac{1}{2}$	—	49,076	—	49,076				
Hemman	1,542 $\frac{6}{8}$	1,198 $\frac{11}{8}$	3,505	1,288	1,297	438	6,718,551															
Boställen.....	1 $\frac{1}{8}$	$\frac{3}{4}$	3	2	4	2	4,540															
Summa	1,583 $\frac{8}{8}$	1,235 $\frac{14}{8}$	3,537	1,344	1,316	440	6,993,286															
Frälse-Egendomar.																						
Säterier och Ladugårdar....	403 $\frac{3}{4}$	377 $\frac{9}{8}$	199	517	75	5	2,878,285															
Rå- och Rörshemman.....	205 $\frac{1}{2}$	166 $\frac{1}{8}$	199	355	115	4	922,307															
Hemman	1,610 $\frac{7}{8}$	1,238 $\frac{1}{2}$	2,444	1,793	897	281	7,376,813															
Boställen.....	5	5 $\frac{1}{2}$	6	10	5	3	30,020															
Summa	2,223 $\frac{7}{8}$	1,788 $\frac{1}{8}$	2,848	2,675	1,092	293	11,207,425															
Summa Summarum	4,155 $\frac{3}{4}$	3,324 $\frac{3}{8}$	6,776	4,569	2,713	953	19,811,447	Summa Summarum	1,259 $\frac{1}{2}$	208	1,615 $\frac{1}{8}$	977 $\frac{3}{8}$	5,563 $\frac{3}{8}$	8,156 $\frac{1}{8}$	33 $\frac{3}{8}$	3,858,992	424,010	4,413,373				

Anm. Uppgift å Uppskattningsvärde saknas för Thorshälla.

Tab. N:o 11.

LAGA SKIFTEN ÅREN 1856—1860.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
År.	Sökta skiftens antal.	Fastställda skiften.							Arfvoden till landtmätare och gode män för laga skiften. R:dr R:mt.	Hela beräknade utgiftsersättningen. R:dr R:mt.
		Antal.	Skiftade mantal.		Skiftade tunnland.					
			Oförmedlade.	Förmedlade.	Inrösningsjord.			Afrösningsjord.		
					Åker.	Äng.	Odlingsmark.			
1856	39	17	31 $\frac{1}{2}$	24 $\frac{1}{6}$	6,328	6,335	560	8,640	6,151	21,187
1857	25	30	48 $\frac{1}{4}$	38 $\frac{1}{4}$	10,120	9,617	157	34,308	12,287	35,738
1858	34	17	22 $\frac{1}{4}$	18 $\frac{1}{8}$	5,979	4,955	1,942	14,859	8,329	19,429
1859	33	40	73 $\frac{1}{8}$	60 $\frac{1}{4}$	15,923	13,706	446	33,501	22,647	48,654
1860	31	45	72 $\frac{1}{6}$	58 $\frac{1}{2}$	16,384	12,407	102	46,929	25,519	60,145
Summa 1856—1860	162	149	248 $\frac{1}{8}$	200 $\frac{1}{8}$	54,734	47,020	3,207	138,237	74,933	185,153

Anmärkingar:

1. I 11:te kolumnen äro äfven de i den 10:de upptagna summor inräknade.
2. För en och annan förrättning har arfvoden icke kunnat på annat sätt bestämmas, än genom jämförelse med förrättningar af ungefärligen lika omfång.
3. Elfte kolumnens rubrik har icke tillåtit något bedömande, om från deri intagna belopp bordt afräknas hvad Kronan i utflyttningsbidrag bestått, hvarföre sådan afräkning ej ägt rum.

Tab. N:o 12.

SPARBANKER.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Sparbankens benämning och stiftelseår.	Antal delegare.	Hela kapitaltillgången.	Öfrerskott eller besparing öfver delegarnas andel.	A f d e l e g a r n e									
				insatt belopp i R:dr R:mt.					uttaget belopp i R:dr R:mt.				
				Vid periodens slut.		1856.	1857.	1858.	1859.	1860.	1856.	1857.	1858.
Eskilstuna, stiftad 1827	1,213	R:dr 211,914,65 R:mt. 19,368,34		21,293,20	17,153,04	18,945,08	21,671	34,406,70	9,024,10	14,214,41	18,504,46	14,935,23	31,626,51
Nyköpings » 1832	2,867	415,798,77	27,365,52	58,750,88	51,470,81	55,600,58	68,365,98	66,259,94	76,438,56	78,764,65	88,321,88	51,029,68	65,879,58
Trosa » 1835	531	43,700,43	2,324,87	12,053,72	8,204,09	5,450,66	4,783,96	6,555,99	4,241,69	9,003,34	8,721,50	8,810,50	4,094,09
Wingåkers » 1836	291	47,949	2,808	6,258	2,666	4,772	6,228	4,603	4,116	4,463	4,346	3,216	4,920
Forssjö » 1839	304	61,076	—	12,794	13,680	13,342	4,953	7,038	6,836	6,408	16,465	13,723	8,994
Strengnäs » 1841	1,617	200,019,89	11,417,67	28,047,19	29,741,94	21,321,69	25,497,70	22,364,63	18,134,80	25,139,37	27,659,76	22,803,46	30,510,40
Oppunda » 1850	684	67,675	3,211	12,729	9,451	5,803	8,331	6,427	5,539	8,690	9,609	7,763	11,570
Willättinge » 1854	634	45,462	1,107	10,290	5,589	5,730	10,099	10,789	1,252	3,393	4,123	5,041	6,906
Summa	8,141	1,093,595,74	67,602,40	162,215,99	137,955,88	130,965,01	149,929,64	158,444,26	125,582,15	150,075,77	177,750,60	127,321,87	164,500,58

Tab. N:o 13.

FATTIGVÅRD.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.			
	Fattigvården		Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.										Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.			Fattigvårdens									
	Fattigvården gemensam för hela samhället.	delad på nedanstående eller kretsar.	Antal fattighjon.										Summa af båda könen.	Summa.	Afkastning af egendom, kollektion m. m.	Personliga fattigvårdsbidrag.	inkomster.						samliga utgifter i och för fattigförsörjningen.		
			Äldre personer, vårdade					Barn, vårdade i och utom fattighjon.									Ersättning af statsmedel.			Summa.					
			i fattighjon.		på annat sätt.			i och utom fattighjon.		Summa.							R.dr.	R.dr.	R.dr.		R.dr.	R.dr.		R.dr.	
			M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.	M.	Q.													M.
1:sta Fögderiet...	30	4	128	60	174	72	115	69	64	201	353	554	203	360	563	7,377,51	2,425,32	13,876,85	122	113,50	23,915,18	25,231,75			
2:dra do	15	18	35	57	170	62	81	68	62	187	313	500	326	577	903	6,545	2,788	16,778	22	—	26,133	28,574			
3:dje do	17	4	24	30	107	28	57	48	45	106	209	315	105	205	310	6,501,89	1,537,44	8,312,73	—	180,96	16,533,02	16,514,37			
4:de do	22	—	27	32	151	21	50	38	46	91	247	338	68	150	218	4,845,16	1,169,62	6,516,32	50	—	12,581,10	12,562,14			
Nyköpings stad	1	9	1	15	28	—	—	22	20	37	48	85	23	70	93	2,903,37	5,000	—	—	38	7,941,37	9,899,01			
Trosa do	1	—	1	—	7	—	—	—	—	1	8	8	5	8	13	230	44	820	—	—	1,094	1,248			
Strengnäs do	—	—	1	7	12	1	3	3	3	11	18	29	9	28	37	1,294,72	1,170,28	—	5,50	467	2,937,50	2,436,50			
Mariefreds do	—	—	1	4	6	—	—	—	—	1	5	6	11	1	6	401	297	—	—	—	698	772			
Eskilstuna do	—	—	1	7	12	4	6	27	38	38	56	94	43	20	63	—	3,660	—	—	—	3,660	4,177			
Thorshälla do	—	—	1	—	6	—	—	3	3	4	13	16	—	9	9	207	569	350	—	—	1,126	—			
Summa för 1856	86	35	220	212	673	188	315	279	283	679	1,271	1,950	783	1,433	2,216	30,305,65	18,660,66	46,653,90	199,50	799,46	96,619,17	101,414,77			
1:sta Fögderiet...	30	4	122	58	171	67	117	73	76	198	364	562	189	371	560	7,175,73	2,617,73	12,761,98	126	112,50	22,793,94	24,147,10			
2:dra do	15	18	35	51	173	63	78	71	63	185	314	499	294	596	890	8,138	2,686	19,101	15	45	29,985	27,736			
3:dje do	17	4	23	35	104	27	64	52	44	114	212	326	95	301	412	5,845,71	1,596,32	8,310,12	—	—	15,752,15	16,200,29			
4:de do	22	—	27	28	148	27	61	37	42	92	251	343	72	161	233	4,811,99	1,191	6,417,49	47	—	12,467,48	12,657,13			
Nyköpings stad	1	9	1	10	19	—	—	19	23	29	42	71	19	62	81	2,873,91	5,250	—	—	—	8,123,91	7,876,61			
Trosa do	1	—	1	1	8	—	—	—	1	1	9	10	3	4	7	561	44	749	—	—	1,354	1,235			
Strengnäs do	—	—	1	8	10	1	3	4	6	13	19	32	9	42	51	899,59	1,340,50	—	—	38,75	2,278,84	3,007,75			
Mariefreds do	—	—	1	3	8	—	—	—	—	3	8	11	1	5	6	817	369	—	—	—	1,186	760			
Eskilstuna do	—	—	1	18	22	2	9	26	44	46	75	121	29	23	52	—	4,496	—	—	—	4,496	4,827			
Thorshälla do	—	—	1	—	8	—	6	3	4	3	18	21	—	7	7	193	610	270	—	—	1,073	—			
Summa för 1857	86	35	213	212	671	187	338	255	303	684	1,312	1,996	711	1,477	2,188	31,315,93	20,200,55	47,609,59	188	196,25	99,510,32	98,446,88			
1:sta Fögderiet...	30	12	126	54	171	67	127	70	72	191	370	561	190	361	551	7,152,14	2,691,34	11,863,95	195	99	22,001,43	22,770,19			
2:dra do	15	18	35	52	169	65	74	75	67	192	310	502	290	561	851	6,533	2,713	15,477	10	—	24,753	25,083			
3:dje do	17	4	23	33	104	28	60	42	42	103	206	309	84	195	279	5,761,82	1,775,81	8,087,27	—	—	15,624,90	15,530			
4:de do	22	—	27	26	141	36	59	39	46	101	246	347	68	154	222	5,743,79	1,307,20	6,272,37	127	—	13,450,36	11,955,64			
Nyköpings stad	1	9	1	13	21	—	—	16	20	29	41	70	18	82	100	2,461,54	3,500	—	—	—	5,961,54	8,761,71			
Trosa do	1	—	1	1	8	—	—	—	1	1	9	10	3	7	10	330	42	645	—	—	1,017	1,192			
Strengnäs do	—	—	1	7	11	1	3	5	8	13	22	35	5	29	34	1,932,85	1,378,89	—	—	3,50	3,314,74	3,410,85			
Mariefreds do	—	—	1	3	6	—	—	—	—	3	6	9	—	8	8	522	358	—	—	—	870	615			
Eskilstuna do	—	—	1	6	20	3	13	23	44	32	77	109	36	25	61	—	6,659	—	—	—	6,659	6,789			
Thorshälla do	—	—	1	—	6	—	7	3	7	3	20	23	—	6	6	180	632	240	—	—	1,052	—			
Summa för 1858	86	43	217	195	657	200	343	273	307	668	1,307	1,975	694	1,428	2,122	30,637,14	21,056,74	42,585,59	332	102,50	94,713,97	96,107,39			
1:sta Fögderiet...	30	12	129	56	170	68	119	73	71	197	360	557	176	359	535	8,486,76	2,654,86	11,751,15	195	75	23,162,77	23,437			
2:dra do	15	18	34	52	162	57	84	79	70	188	316	504	258	543	801	7,528	3,420	14,960	5	246	26,159	24,595			
3:dje do	17	4	23	31	107	31	60	40	39	102	206	308	85	203	288	5,922,26	1,912,92	7,795,33	—	—	15,630,51	14,956,64			
4:de do	22	—	27	34	133	32	56	41	43	107	232	339	75	157	232	5,335,58	1,456,94	6,388,68	126,25	6	13,313,45	11,948,44			
Nyköpings stad	1	9	1	11	24	—	—	18	19	29	43	72	15	77	92	2,611,32	5,800	—	—	—	8,418,32	7,248,28			
Trosa do	1	—	1	1	8	—	—	—	2	3	11	14	2	5	7	287	44	530	—	—	861	975			
Strengnäs do	—	—	1	6	11	1	3	5	8	12	22	34	8	43	51	963,37	1,527,51	—	—	—	2,490,88	2,397,77			
Mariefreds do	—	—	1	3	6	—	—	—	—	3	6	9	—	8	8	360	212	—	—	—	572	722			
Eskilstuna do	—	—	1	7	20	1	14	26	43	34	77	111	34	28	62	—	8,179	—	—	—	8,179	6,583			
Thorshälla do	—	—	1	—	7	—	6	3	7	3	20	23	—	8	8	211	897	235	—	—	1,343	—			
Summa för 1859	86	43	219	201	648	190	342	257	303	678	1,293	1,971	653	1,431	2,084	31,705,29	26,104,23	41,660,16	326,25	334	100,129,93	92,863,13			
1:sta Fögderiet...	30	12	133	56	179	71	118	80	80	207	377	584	163	343	506	6,960,72	2,673,57	12,859,70	189	119,75	22,802,74	24,362,32			
2:dra do	15	18	34	53	159	66	90	61	65	180	314	494	251	548	799	6,469	3,311	14,970	—	31	24,781	26,059			
3:dje do	17	4	23	34	110	31	53	36	38	101	201	302	90	196	286	7,605,32	2,183,22	8,159,13	—	—	17,947,67	16,425,86			
4:de do	22	—	27	41	134	30	56	40	44	111	234	345	70	141	211	5,855,42	1,372,19	6,314,74	112,75	—	13,655,10	12,705,80			
Nyköpings stad	1	9	1	14	26	—	—	15	21	29	47	76	17	81	98	3,000,38	7,516	—	—	—	10,516,38	9,865,64			
Trosa do	1	—	1	1	10	—	—	2	3	3	13	16	2	4	6	246	45	562	—	—	853	1,008			
Strengnäs do	—	—	1	7	13	1	3	3	8	11	24	35	9	36	45	960,86	1,647,34	—	—	—	2,608,20	2,486,12			
Mariefreds do	—	—	1	2	8	—	—	—	—	2	8	10	—	8	8	477	377	—	—	—	854	689			